

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel, 25.1.2006
KOM(2006) 30 (lõplik)
1. OSA

KOMISJONI TEATIS KEVADISELE EUROOPA ÜLEMKOGULE

ON AEG TÕSTA TEMPOT

Uus partnerlus majanduskasvu ja töökohtade loomise nimel

ON AEG TÕSTA TEMPOT : UUS PARTNERLUS MAJANDUSKASVU JA TÖÖKOHTADE LOOMISE NIMEL

Möödunud aasta oli Euroopa jaoks otsustava tähtsusega muutumise aasta, mil lepiti kokku anda uus hoog majanduskasvule ja töökohtade loomisele. 2005. aastal tunnetati teravamalt kui kunagi varem vajadust vastata ühistele väljakutsetele ühise tegutsemisega. Uuendatud Lissaboni strateegia näitas, kuidas Euroopa majanduskasvu ja töökohtade loomise strateegia võib olla ja peab olema suurem oma üksikosade summast. Euroopa juhtide kohtumisel Hampton Courtis täpsustati, et globaalsetele probleemidele lahenduste otsimine on Euroopa jaoks möödapääsmatu tegevus. Kohtumisel toetati täielikult Euroopa Komisjoni analüüsi, mis käsitles eesseisvaid väljakutseid ning julget reformikava nendega toimetulemiseks. Kõik nõustusi, et laienenud Euroopa potentsiaali ei saa pidada enesestmõistetavaks – selle potentsiaali täieliku kasutamise ning jätkusuutliku arengu edaspidise kindlustamise nimel on vaja tegutseda.

Liikmesriikide siseriiklikud reformikavad tõestasid veel kord üksmeelset suhtumist sellesse küsimusse. Kõik see kokku töötab paljulubavat algust uuele lähenemisviisile. Nüüd tuleb lisada hoogu ja siseriiklikud reformikavad ellu viia.

Millised on kõige kiireloomulisemad meetmed? Me vajame rohkem teadus- ja arendustegevust, mis oleks tõhusam ja paremini kooskõlastatud. Me peame Euroopa tasandil ühiselt tegutsema, et tagada teadusuuringute kasutamine uuenduslikes toodetes ja teenustes, ning see omakorda aitab kaasa majanduskasvule ja töökohtade loomisele. Et meie ettevõtted, eriti väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted, tuleksid edukalt toime üha suureneva konkurentsiga ülemaailmsel turul, peab neil olema üle-euroopalise koduturu toetus. See on turg, kus ei ole ei takistusi ega bürokraatlikku asjaajamist, turg, mille toimimise reeglid on ennustatavad ning kus dunaamilistel ettevõtetel on võimalik edu saavutada.

Me vajame rohkem tööl käivaid inimesi, et rahastada pensione ja tervishoidu, sest meie rahvastik vananeb. Me vajame elutsükli põhjal lähenemist töötamisele. Tuleb abistada noori tööelu alustamisel. Lapsevanemad vajavad taskukohast lapsehoidmisteenust ning rahuldavat töö- ja eraelu tasakaalu. Ning me ei saa lubada viiekümne aastase inimeste tööturul lahkumist.

Energia tähtsust majandusele on meile viimasel ajal mitmel viisil meelde tuletatud. Me ei saa endale lubada energia raiskamist. Me peame suurendama taaskasutatavate ja mittersaastavate energiaallikate kasutamist. Ja me vajame kindlust energiavarustuse taskukohase hinna suhtes. Siin võib abi olla ka konkurentsist. Kuid energiavarustuse tagamiseks peab Euroopa hakkama ka väljaspool oma piire kooskõlastatult tegutsema.

Seega me teame, mille poole me püüdleme ning kuidas soovitud saavutada. Ja nüüd jõuamegi kõige raskema osa juurde: kõik need head mõtted tuleb ellu viia. Niihästi siseriikliku kui Euroopa tasandi majanduspoliitika juhtpõhimõtteks on reformide läbiviimine. Liikmesriigi ja ELi meetmete vastastikune täiendavus on väga oluline, kuna see aitabki luua võimsat arengumootorit majanduskasvule ja töökohtade loomisele. See on meie ühine ülesanne ning me ei saa pidada tööd lõpetatuks enne, kui reformist saadavat kasu saab nautida iga töötaja, iga ettevõtte, iga tarbija.

Strateegia esimene aasta on tekitanud põhjendatud lootust, et majandusreformide hakatakse ellu viima, et Euroopa on liikvele läinud. Kui me suudame mitmekordistada oma energia ja muudame reformide läbiviimise esmatahtsaks prioriteediks, saab Lissaboni strateegiast tõeline pöördepunkt majanduskasvu ja töökohtade loomisel Euroopas. Selle kõige saavutamine oleneb meist endist.

On aeg tõsta tempot.

José-Manuel Durão Barroso

KOKKUVÕTE

Lissaboni strateegia on jõudnud uude faasi. Möödunud aastal käivitati see uuesti muudetud kujul. Nüüd tuleb tähelepanu koondada tulemuste saavutamisele. Siseriiklike reformikavade esitamisega on liikmesriigid võtnud endale uue ülesande, kirjeldades üksikasjalikult meetmeid, mida nad oma kohustuste täitmiseks võtta kavatsevad. Samal ajal määratletakse ühenduse Lissaboni kavas meetmed, mida peab EL võtma siseriiklike, piirkondlike ja kohalike jõupingutuste toetamiseks.

Siseriiklikud reformikavad moodustavad hea aluse reformikava jätkamisele. Majanduskasvu ja tööhõive esmatähtsaks tunnistamine on möödapääsmatu, lähtudes laiapõhjalisest konsensusest meie kõige olulisemate probleemide suhtes. Paralleelselt kavandatakse ELi tasandi tegevust, mis saab uut hoogu juurde, kui lõpetatakse ELi kulude planeerimine aastateks 2007–2013. Seega on vahendid olemas, siseriiklike reformikavade täitmisele on hoog sisse saadud ja nüüd on vaja vaid poliitilist tahet, et võetud kohustused täita ning majanduskasvu ja töökohtade loomise vallas tegelikke tulemusi saavutada. On aeg tõsta tempot.

Nüüd tuleb siseriiklikud reformikavad ellu viia, toetudes nende rakendamisel riiklikul tasandil saavutatud tõelisele üksmeelele. See ei tule üleöö. Me peame oma kodanikele paremini selgitama, kuidas majanduskasvu ja töökohtade loomise strateegia juhib meid püsiva jõukuse ja sotsiaalse õigluse suunas.

Kavasid tuleb edasi arendada, et reform hõlmaks kõiki majanduskasvu ja töökohtade loomise võtmepõhimõtteid kõikides liikmesriikides. Euroopa juhtide Hampton Courti kohtumine näitas, et on valdkondi, kus Euroopa saab asju muuta julgete otsustega, mille elluviimine lisab reformile uut hoogu.

- Otsustav investeringute suurendamine teadustegevusse ja uuendustesse vallandab Euroopa suutlikkuse pakkuda kaupu ja teenuseid, mida kodanikud soovivad. Selleks on vaja rohkem riiklikke investeringuid, praeguste kulutuste ümbersuunamist teadustegevusse ja innovatsiooni ning liikmesriikide tegevuse paremat kooskõlastamist. Sama oluline on õige keskkonna loomine, mis võimaldaks teadustegevust innovatsiooniga ühendada ning majanduskasvuks muundada: et mitte raisata teaduslikul tipptasemel saavutatud uurimistöö vilju, ei tohiks teha takistusi nende kaubanduslikule kasutamisele ega piirata ülikoolide tegevust.
- Euroopa ettevõtluspotentsiaali vallandamine tähendab ettevõtete asutamist ja kasvu soosiva ettevõtluskeskkonna loomist. Euroopa peab näitama üles usaldust oma ettevõtjate vastu, luues neile soodsad tegutsemistingimused ning sillutades teed uute ettevõtete asutamiseks. Valitsused peavad olema valmis aitama ettevõtteid nende arengu igal etapil, vähendades väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete kodumaise ja piiriülese äritegevusega seotud bürokraatlikke formaalsusi ning lihtsustades nende juurdepääsu rahastamisele.
- Rahvastiku vananemine tähendab seda, et Euroopa ühiskond peab olema valmis aitama suuremal hulgal inimestel töötada, jätkata kauem töötamist ning oma võimeid kõige paremini ära kasutada. See tähendab sellist tööhõivepoliitikat, mis aitab inimestel leida tööd igas tööelu etapis ning kaotab takistused nende teelt, kes tööd teha soovivad. Inimesed vajavad õigeid kutseoskusi õigel ajal, nad vajavad abi muutustega

toimetulekuks ja uute võimaluste leidmiseks ning nad peavad suutma kohaneda tööjõule esitatavate nõuetega kogu elu jooksul.

- Majanduskasvu hüppelauaks on kindel taskukohase hinnaga energiavarustus. Kuid energiavarud on piiratud ja neid tuleb hoolikalt hallata. Vaja on Euroopa energiapoliitikat, mis muudaks siseturu tegelikkuseks, võimaldaks saada võimalikult suurt kasu energiakasutuse tõhustamisest ja uuenevate energiaallikate kasutamisest ning aitaks tagada energiaga varustatust ELi piires ja väljaspool ELi.

Siseriiklike kogemuste põhjal saab otsustada, mis on võimalik ja mida on veel vaja teha. Liikmesriigid peaksid seda võimalust kasutama ning püüdma rohkem õppida oma partneritelt.

Kõrvuti siseriiklike reformikavade täismahus rakendamisega tuleks hoo säilitamiseks teha veel järgmist.

- Komisjon kutsub Euroopa Ülemkogu üles seadma eesmärgiks mitmete täpselt määratletud ja ajaliselt piiratud meetmete vastuvõtmise järgmistes valdkondades: teadustegevuse ja haridusega seotud kulutused, ettevõtte asutamise ja ettevõtlusega tegelemise lihtsustamine, töötute abistamine töö leidmisel, lastehoiuteenus, Euroopa integreeritud energiapoliitika. Kodanikud, töötajad ja ettevõtjad peavad tunnetama, et riiklik poliitika toetab nende tegevust, mitte ei takista neid.
- Tuleb hoogustada jõupingutusi, et saavutada riiklikul tasandil tegelik üksmeel reformikavade suhtes. ELi institutsioonid ja liikmesriigid peaksid tagama sihtotstarbelise sidestrateegia loomise, mis hõlmab kõiki siseriiklikke, piirkondlikke ja kohalikke sidusrühmi. Ka tööturu osapooltel peaks selles oma osa olema.

SISUKORD

ON AEG TÕSTA TEMPOT : UUS PARTNERLUS MAJANDUSKASVU JA TÖÖKOHTADE LOOMISE NIMEL	2
I osa – On aeg tõsta tempot	6
1. Muutuv Euroopa: koostöö kiirema majanduskasvu ja töökohtade loomise nimel	6
2. Selle saavutamiseks sobiv poliitika.....	8
2.1. Ühenduse Lissaboni kava.....	8
2.2. Siseriiklikud reformikavad.....	9
2.2.1. Hinnang eri poliitikavaldkondadele	10
2.2.2. Üldised järeldused.....	13
3. Tempo tõstmine: neli tegevussuunda, mis aitavad kiirendada majanduskasvu ja luua uusi töökohti.....	15
3.1. Enam investeringuid teadmistesse ja innovatsiooni.....	16
3.2. Vallandada ettevõtluspotentsiaal, eriti väikestes ja keskmise suurusega ettevõtetes.	18
3.3. Reageerida globaliseerumisele ja rahvastiku vananemisele	19
3.4. Liikuda tõhusa integreeritud ELi energiapoliitika suunas	21
4. Järelmeetmed pärast 2006. aasta kevadist Euroopa Ülemkogu	23
4.1. Siseriiklike reformikavade rakendamine ja seire	23
4.2. Ühenduse tegevus.....	24
4.3. Kaasata kõik asjaosalised ühise kava elluviimisse.....	25
Liide – Näiteid poliitika ja meetmete kohta, mis liikmesriigid majanduskasvu ja töökohtade loomise eesmärkide toetamiseks peamiselt punktis 3 kirjeldatud neljas prioriteetses valdkonnas välja on töötanud	26

I osa – On aeg tõsta tempot

1. MUUTUV EUROOPA: KOOSTÖÖ KIIREMA MAJANDUSKASVU JA TÖÖKOHTADE LOOMISE NIMEL

Me elame kiiresti muutuvas maailmas, kus kõik on omavahel seotud. See annab meile palju võimalusi, kuid meil tuleb ka vastata arvukatele väljakutsetele, kui me tahame oma jõukat ja õiglast ühiskonda kindlustada. Kõigepealt, et tulla toime kõige olulisema ülesandega, milleks on suurema majanduskasvu saavutamine ja töökohtade arvu suurendamine, tuleb meil kõikide tasandite avalikus poliitikas arvestada selliste nüüdisaja tegelikku olukorda iseloomustavate nähtustega nagu globaliseerumine ja meie rahvastiku vananemine. See on ainus viis, kuidas me saame oma majandust uuendada ning euroopalikke väärtusi nii kodu- kui välismaal kaitsta ja edendada. Kui meie tegevusel on tulemusi, võib see taastada kodanike usalduse meie vastu ja panna nad uskuma, et me suudame vastata nende ootustele.

2005. aasta märtsis toimunud kevadisel Euroopa Ülemkogul otsustasid ELi juhid, et **majanduskasv ja töökohtade loomine** kuuluvad Euroopa esmatähtsate poliitiliste prioriteetide hulka. **Uuendatud Lissaboni strateegia** tähendas uut tahet koondada jõud positiivse reformikava järgimisele. Algselt oli see lihtsalt tõdemus, et edu saavutamiseks on vaja terviklikku lähenemisviisi, mis oleks hoovaks suurima mõju saavutamisel ja ulatuks ka iga liikmesriigi kõige kaugemasse osasse üle terve Euroopa.

Sellele otsusele lisas täiendavat kaalu kokkulepe majanduskasvu ja tööhõive integreeritud suuniste kohta,¹ kus esitati siseriiklike reformide kavandamise selgesõnalised juhised, samuti oktoobris Hampton Courtis toimunud mitteametlik kohtumine. Hampton Courtis analüüsisid ELi juhid seda, kuidas euroopalikud väärtused toetavad majanduse ja ühiskonna uuendamist, aidates meil kõige suuremate probleemidega tegelda meile omasel euroopalikul viisil. Euroopa Ülemkogu jõudis möödunud aasta lõpus finantsperspektiivi suhtes kokkuleppele ja see tähendas veel ühte sammu edasi: kui Euroopa Parlament on selle dokumendi lõplikult vormistanud, avab see ukse uutele, Euroopa majandust uuendavatele investeeringutele.

Järelikult on olemas ühine nägemus ja valitseb täielik üksmeel tegevuse suhtes, mida toetatakse kõige kõrgemal tasandil. Euroopa ei saa siin pakkuda vaid poliitiliselt sobivaid üksiklahendusi, vaid peab kasutusele võtma oma poliitikate ja rahastamisvahendite täiskomplekti. Kasvupotentsiaali realiseerimise oluliseks tingimuseks on usaldusväärse makromajanduspoliitika olemasolu. Euroopa vajab ka õhkkonda, mis toetaks tema elanike loovust, pakkudes neile atraktiivsemat kohta investeerimiseks, innovatsiooniga tegelemiseks ja töötamiseks. Ettevõtluse vabastamine tarbetust asjaajamisest ja iganenud bürokraatlikust kontrollist ergutab uute ettevõtete teket, innustab olemasolevaid ettevõtteid laiendama ja loob uusi töökohti. Suuremad ja tõhusamad era- ja riiklikud investeeringud on teadmispõhise majanduse katalüsaatorid, mis aitavad rakendada teadusliku uurimistöö vilju ja hõivata kõrgelt kvalifitseeritud tööjõudu, edendavad sotsiaalset kaasatust ja annavad kõrgema tulupotentsiaali pikema ja tervema tööea jooksul. Ökoinnovatsiooni edendamine ja keskkonnatehnoloogiate levitamine loob säästvust ja majanduskasvu. Meie tööturgude ja sotsiaalkaitsesüsteemide uuendamine tähendab tööga hõivatud inimeste arvu suurenemist,

---

¹ ELT L 205 (6.8.2005).

suuremat muutustega kohanemise võimet, kõrgemat tootlikkust ja jätkusuutlikumat ning õiglasemat majanduskasvu. Edasine maailmakaubanduse avanemine seoses Maailma Kaubandusorganisatsiooniga (WTO) 2006. aasta lõpul sõlmitava soodsa lepinguga loob uusi võimalusi konkurentsivõime ergutamiseks väljaspool Euroopa Liitu ja selle sees. Kõikide nende eesmärkide saavutamisel tuleb arvestada säästva arengu nõudeid.

Esimeseks sammuks nende **julgete eesmärkide elluviimisel** on töökohtade loomiseks vajalike vahendite loomine. See vajab koostööl põhinevat lähenemisviisi ning õigete meetmete võtmist õigel ajal.

- Kõik liikmesriigid on koostanud koondsuuniste põhjal oma siseriiklikud reformikavad. Need reformikavad ongi kõige olulisem vahend Lissaboni strateegia elluviimisel, sisaldades riigi poolt võetud kohustuste ja võrdlusuuringute kontrollnimekirja, mis aitab hinnata järgnevatel kuudel ja aastatel saavutatavat edu.
- Nõukogu, Euroopa Parlament ja komisjon kavandavad koos ühenduse tasandi tegevust, mis on vajalik majanduskasvu ja töökohtade loomise tegevussuuniste elluviimiseks. Ühenduse Lissaboni kava² võeti vastu 2005. aasta detsembris Euroopa Ülemkogul ja nüüd on selle raames tehtud hulgaliselt olulisi ettepanekuid, mis täiendavad liikmesriikide algatusi.

Mitmetes valdkondades asub tegevuse raskuskese **liikmesriigi tasandil** (või piirkondlikul või kohalikul tasandil) – nagu näiteks tööhõive- ja tööturupoliitikas, kus ka tööturu osapoolte roll on väga oluline. Kuid tõsiasi, et meede võetakse kohalikul, piirkondlikul või siseriiklikul tasandil, ei tähenda veel seda, et sellel ei ole kogu Euroopat mõjutavaid tagajärgi: ühtse turu vastastikuse sõltuvuse tõttu kahjustavad teiste vead isegi kõige paremini toimivat majandust.

Samal ajal on ühiste probleemide puhul võimalik ka ühiselt tegutseda. Ent valitsused pöörduvad liiga harva oma partnerite poole ideede ja lahenduste saamiseks. Iga riik võib tuua näiteid heade ideede ja tegutsemistavade kohta. Siseriiklikud reformikavad kujutavad endast teadmiste ja kogemuste varamut, mille sisu tuleks teistega jagada ja levitada. Selle kasutamata potentsiaali realiseerimine ongi parim viis luua Lissaboni strateegia abil lisaväärtust. Esimese sammuna selles suunas on käesolevas aruandes kirjeldatud kõige olulisemate meetmete kogumit, mis võiks olla ühiseks aluseks siseriikliku tegevuse kavandamisel.

Lisaks on muidugi ka selliseid eesmärke, mida liikmesriik üksinda täita ei suuda ja mille saavutamine vajab meetmete võtmist **ühenduse tasandil**. Paljude siseriiklike algatuste edu oleneb ühenduse toetavast tegevusest ja rahastamisest, mis muudabki Euroopa meelepäraseks elamis- ja töötamiskohaks. Euroopa Komisjon on pühendunud nende eesmärkide elluviimisele.

Nüüd peab see partnerlus jõudma uude faasi. Vahendid selleks on olemas. On olemas ka poliitiline üksmeel. Et Lissaboni strateegia annaks soovitud tulemusi, tuleb see nüüd ellu viia.

*****

Käesolevas teatistes kevadisele Euroopa Ülemkogule on kirjeldatud lähteolukorda majanduskasvu ja töökohtade uue dünaamika loomiseks Euroopas:

---

² KOM (2005) 535 (lõplik).

- I osas hinnatakse reformikavade koostamise protsessi ja tutvustatakse mõningaid kõige olulisemaid algatusi, millele soovitakse Euroopa Ülemkogu heakskiitu. Lisatud on näidisloend riiklikest algatustest ja meetmetest, mis näitavad, kuidas riikide poolt omandatud kogemuste viljakast vahetamisest vastastikust kasu saada.
- II osas hinnatakse üksikasjalikult siseriiklikke reformikavasid, tuues välja nende tugevad küljed ja ka need valdkonnad, mis vajavad veel kord läbivaatamist ja ajakohastamist. See sisaldab ka euroalale antud hinnangut.
- I lisas on esitatud siseriiklike reformikavade makro- ja mikromajanduslike ning tööhõiveaspektide põhjalikum analüüs. Tööhõivet käsitlev osa on ka tööhõive koondaruande aluseks.

2. SELLE SAAVUTAMISEKS SOBIV POLIITIKA

Uue Lissaboni strateegia rakendamise kaks põhivahendit on ühenduse Lissaboni kava, milles on sätestatud ühenduse tasandi tegevussuunad, ja 25 siseriiklikku reformikava: igaüks neist kirjeldab konkreetse liikmesriigi kõige olulisemaid probleeme ja nendega toimetulemiseks kavandatud poliitikat. Parim tulemus saavutatakse nende kahe vahendi koostoime abil.

2.1. Ühenduse Lissaboni kava

Vastuvõtmisele järgnenud kuue kuu jooksul on ühenduse Lissaboni kavaga saavutatud märkimisväärset edu. Komisjon on juba vastu võtnud kaks kolmandikku ettenähtud meetmetest. Seadusandlikud ettepanekud saavad avaldada praktilist mõju siiski vaid pärast seda, kui nõukogu ja parlament on need vastu võtnud. Lisaks sõltuvad paljud rahastamistoimingud aastaid 2007–2013 hõlmava finantsperspektiivi lõplikust väljatöötamisest ja rakendamisest.

Ühenduse Lissaboni kava hõlmab mitmeid olulisi algatusi, mis kasutavad ära teadustegevuse ja innovatsiooni suurt piiriülest mõju ning vähendavad Euroopa teadustegevuse killustatust: siin võib nimetada teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse seitsmendat raamprogrammi ja konkurentsivõime ning innovatsiooni raamprogrammi. Oma teatises „Rohkem teadusuuringuid ja innovatsiooni Euroopa jaoks“ on komisjon kirjeldanud konkreetseid algatusi Euroopa teadustöö ja innovatsioonikeskkonna parandamiseks.³ Seitsmenda raamprogrammiga pannakse alus uuele teadustegevuse toetamise mudelile – tehnoloogiaalastele ühisalgatustele – mis avaliku ja erasektori partnerluse vormis toetavad lootustandvaid uusi teadusuuringuid ning annavad Euroopa tööstusele edumaa valdkondades, mis ulatuvad vesiniku- ja kütuseelementide kasutuselevõtmisest ning lennundusest ja õhutranspordist kuni innovaatilise meditsiini ja nanoelektronikani. Tugeva Euroopa-mõõtmega tiptasemel tööstusprojektide headeks näideteks on satelliitnavigatsioonisüsteem Galileo ning raudtee ja õhutranspordi integreeritud juhtimissüsteemide väljatöötamine.

Ühenduse riigiabipoliitika raamistiku plaanipärane ümberkujundamine teadus- ja arendustegevuse osas kergendab avaliku ja erasektori partnerluse loomist ning ergutab erainvesteeringute tegemist teadus- ja arendustegevusse. Kava hõlmab ka ökoinnovatsiooni ja keskkonnatehnoloogiate kasutuselevõttu toetavaid meetmeid. Raamistikku võib veelgi laiendada uute innovatsiooni toetavate sätetega, eriti kui need käsitlevad väikesi ja keskmise

³ KOM (2005) 488 (lõplik).

suurusega ettevõtteid. Lisaks tuleb lihtsustada riigiabi andmist noortele ja innovaatilistele ettevõtetele, kasutades selleks mitte üksnes otsest rahalist toetust, vaid ka juurdepääsu lihtsustamist riskikapitali kaudu finantseerimisele. Täiendava olulise sammuna ühenduse Lissaboni kava elluviimisel on komisjon hakanud rakendama uut integreeritumat tööstuspoliitikat tootva tööstuse raamtingimuste parandamiseks. Tootev tööstus annab tööd rohkem kui 34 miljonile inimesele ja selle arvele langeb üle 80% ELi erasektori teadus- ja arendustegevusega seotud kuludest.

Mitmete ühenduse Lissaboni kava meetmete eesmärk on muuta Euroopa atraktiivseks investeerimis- ja töötamiskohaks. Selliste meetmete hulka kuuluvad teenuste siseturu loomisega seotud algatused ning meetmed, mis on seotud õigusaktide reformi jätkamisega, majandustegevust toetava maksu- ja tollisüsteemi arendamisega, turulepääsu ja turu konkurentsivõime edendamisega eeskätt energia ja finantsteenuste osas, mida komisjon on ka uurinud.

Ühtlasi on kavandatud ka õigusakte „ühtse makseruumi“ loomiseks ELi piires, et muuta piiriüleste maksete tegemine sama lihtsaks ja taskukohaseks kui siseriiklike maksete tegemine. Juba üksnes sellega hoitakse aastas kokku 50–100 miljardi euro ulatuses ELi vahendeid. Muud olulised algatused on seotud eeskätt väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete juurdepääsu parandamisega riskikapitalile. Uut ühenduse rahastamisvormi, mis hõlmab näiteks tagatiste andmist ja riskikapitalist investeringute tegemist, hakatakse kasutama konkurentsivõime ja innovatsiooni suurendamise kavade puhul. Ühtlasi aitab kõnesolev kava turule tuua uuenduslikke lahendusi energiavarustuse (eriti taastuvad energiaallikad) ja nõudluse (energiakasutuse tõhustamise meetmed) parandamise osas. Lisaks on komisjon välja pakkunud julgeid meetmeid suurema arvu ja paremate töökohtade loomisele kaasaaitamiseks, mis hõlmavad takistuste kõrvaldamist tööjõu vabas liikumises, ühist lähenemisviisi majanduslikel põhjustel toimuvale rändele ja jõupingutusi toimetulekuks majanduslike ümberkorralduste sotsiaalsete tagajärgedega.

Ühenduse institutsioonid ja liikmesriigid vastutavad ühiselt õiguskeskkonna kvaliteedi eest. Komisjon on hoogustanud oma jõupingutusi, et parandada ELi õigusaktide kvaliteeti. Nende meetmete mõju on loomulikult palju suurem, kui need ühitatakse liikmesriikide sihiteadlike jõupingutustega parandada oma siseriiklike eeskirjade kvaliteeti ja vähendada oma kodanike ja äriettevõtete halduskulusid.

2.2. Siseriiklikud reformikavad

Nüüd, kui uus Lissaboni majanduskasvu ja töökohtade loomise strateegia on toiminud umbes aasta, võib öelda, et partnerlus on lootustandvalt käivitunud. Tegevuse eest vastutajad on selgesõnaliselt kindlaks määratud. **Kõik liikmesriigid on poliitika koondsuuniste ühtse paketi alusel koostanud oma siseriiklikud tegevuskavad.** Need siseriiklikud reformikavad ongi põhiline abivahend uue Lissaboni strateegia rakendamisel ja poliitika koondsuuniste järgimisel liikmesriikide poolt kavandatavates ja läbiviidavates reformides. Tõsiasi, et liikmesriigid on sellega hakkama saanud, ja sageli väga lühikese tähtaja jooksul, ongi neile olnud esimene edukalt sooritatud eksam.

Uue partnerlusel põhineva lähenemisviisi kohaselt ning koostöö ja ühiskondliku nähtavuse parandamise eesmärgil on kõik liikmesriigid nimetanud ametisse Lissaboni kava riikliku koordinaatori. Samal ajal on paljud liikmesriigid kasutanud siseriiklike reformikavade koostamist ka ministeeriumide koostöö sujuvamaks muutmiseks. Komisjon on omalt poolt

säilitanud tihedad sidemed siseriiklike reformikavade ettevalmistamise eest vastutavate ametiasutustega, aidates võimaluste piires kaasa siseriikliku poliitika väljatöötamisele.

Komisjon on hoolikalt hinnanud kõiki siseriiklikke reformikavasid, võttes arvesse majanduspoliitika- ja tööhõivekomiteede⁴ tööd. II osas on antud üksikasjalik hinnang kõikidele siseriiklikele reformikavadele, osutades nende tugevatele külgedele ning edasiarendamist ja süvendamist vajavatele küsimustele. Komisjon ergutab liikmesriike tegelema järeldustes esile tõstetud punktidega. Ta pöörab nendele aspektidele erilist tähelepanu ka liikmesriikidega peetavates järelaruteludes ning siseriiklike reformikavade rakendamise seires 2006. aasta jooksul.

Komisjon teeb ettepaneku säilitada protsessi konsolideerimise ja stabiilsuse huvides siseriiklike reformikavade aluseks olevad koondsuunised. Ka on komisjon otsustanud, et ta ei anna siseriiklike reformikavade kohta tagasisidet ametlike riigikohaste soovitude vormis. See on ju partnerluse toimimise esimene aasta: siseriiklike reformikavade täielik integreerimine riiklikku poliitikasse ja struktuuridesse vajab aega. Komisjon peab esmatähtsaks tugevat vastastikust usaldust ja koostööd liikmesriikidega, mis põhineks liikmesriikide endi vastutusel kavade eest. Siiski ei jäta komisjon kasutamata tema käsutuses olevaid vahendeid, sealhulgas ka riigikohaste soovitude pakkumist, kui see tema arvates aitab kaasa Lissaboni strateegia ladusale rakendamisele.

Hoolimata tihedast ajakavast on enamus liikmesriike teinud suuri jõupingutusi riiklike parlamentide, sidusrühmade ning piirkondlike ja kohalike ametiasutuste esindajate kaasamiseks oma siseriiklike reformikavade koostamiseks. **Kuna Lissaboni strateegia on vahend pikaajaliste tegevussuuniste kohapeal rakendamiseks, on parlamentide, kohalike omavalitsuste, tööturu osapoolte ja kodanikuühiskonna kaasamine väga oluline.** Tegelikult sõltub avalikkuse toetus ju sellest, kas kodanike ja ettevõtete meelest on reformid nende elutingimuste parandamiseks vajalikud ja kasulikud ning vastutus tekib üksnes siis, kui osaletakse reformide väljatöötamisel kas siis otseselt või esindusorganisatsioonide kaudu. Tuleb veel palju teha inimeste kaasamiseks nimetatud protsessi ning nende veenmiseks, et reformid aitavad luua suuremat, jagatud heaolu. See nõuab nii liikmesriikidelt kui ELi institutsioonidelt väga suuri jõupingutusi.

2.2.1. Hinnang eri poliitikavaldkondadele

Koondsuunistes on sätestatud kolm põhilist poliitikavaldkonda, kus meetmeid võetakse: makromajanduslik, mikromajanduslik ja tööhõive tasand. Järeldused siseriiklike reformikavade kohta ongi tehtud nimetatud kolme valdkonna põhjal.

Makromajanduslik keskkond

- Liikmesriigid peavad kõige olulisemaks makromajanduslikuks probleemiks eelarvedistsipliini. Tavaliselt iseloomustatakse seda riigi rahanduse jätkusuutlikkuse abil – pensioni-, tervishoiu- ja tööturureformid ning lühiajaline eelarve konsolideerimine on

---

⁴ Majanduspoliitika komitee: 2005. aasta aruanne Lissaboni siseriiklike reformikavade kohta, ECFIN/EPC(2005)REP/55392, kättesaadav aadressil: http://europa.eu.int/comm/economy_finance/epc/documents/2005/nationalreports/nrp_report_en.pdf. Tööhõivekomitee nn Cambridge läbivaatuse tulemused siseriiklike reformikavade tööhõivet käsitlevate osade kohta riikide lõikes on kättesaadavad aadressil: http://europa.eu.int/comm/employment_social/employment_strategy/emco_en.htm.

abivahendid riigi rahanduse jätkusuutlikkuse tagamiseks vananevas ühiskonnas. Sellega seotud väljakutsele – parandada riigi rahanduse kvaliteeti – reageeritakse tavaliselt avalikku haldust tõhustavate meetmetega. Osa uusi liikmesriike peab oluliseks poliitiliseks väljakutseks euro kasutuselevõttu, mis nõuab eelarve konsolideerimist ja inflatsioonimäärade lähendamist euroala tasemele. Mõned liikmesriigid on nimetanud ka selliseid tegureid nagu väliskaubanduskonto ja hindade stabiilsus.

- Eelarve tasakaalustamisel näivad liikmesriigid eelistavat kulutuste vähendamist maksude suurendamisele, kuigi kulutuste vähendamise võimalused on sageli ebaselged. Paljud liikmesriigid, eeskätt euroala riigid, ei ole aga piisava põhjalikkusega kirjeldanud erimeetmeid, mida nad eelarve lühiajaliseks konsolideerimiseks kasutavad. Enamus liikmesriike on väljendanud selgesõnaliselt oma tahet parandada riigi rahanduse kvaliteeti riiklike vahendite eraldamisega infrastruktuuri tugevdamisele, inimkapitalile ning teadus- ja arendustegevusse tehtavatele investeringutele. Ent väga vähestes siseriiklikes reformikavades on kavandatud meetmete eelarvemõju selgesõnaliselt kirjeldatud.
- Euroala liikmesriigid on esitanud küllaltki terviklikud ja enamasti ettenägelikud siseriiklikud reformikavad riigi rahanduse jätkusuutlikkuse tagamiseks, tööjõu produktiivsuse tõstmiseks teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning atraktiivse ettevõtluskeskkonna loomise abil ning tööhõive ja osalusmäärade suurendamiseks. Meetmed on põhiliselt suunatud tegeliku pensionile mineku ea tõstmisele, tööjõu pakkumise suurendamisele ja bürokraatliku asjaajamise vähendamisele. Üldiselt komisjon toetab neid kavasid. Ent tuleks ka ette näha meetmed eelarveolukorra kiiremaks parandamiseks, tööturu kohanduste toetamiseks, suurema arvu konkurentsivõimeliste ja integreeritud teenuseturgude loomiseks ja paremini toimiva siseturu lõplikuks väljakujundamiseks.
- Järgnevatel aastakümnetel hakkab Euroopa vananev rahvastik avaldama üha suuremat survet riikide rahandusele. Liikmesriigid tunnistavad, et era- ja riiklike pensionide ja pensionisüsteemide ajakohastamine on riigi rahanduse jätkusuutlikkuse tagamise oluline eeltingimus, millega vähendatakse sotsiaalseid pingeid ja reageeritakse majanduslikele muutustele. Ent enamikus riikides näivad võetud või kavandatud meetmed olevat killustatud või ebapiisavad.
- Selleks, et ühe valdkonna reformid toetaksid teiste valdkondade ümberkorraldamist, on väga oluline üldise reformistrateegia sidusus. Sellest lähtuvalt on osa liikmesriike loonud seose riigi rahanduse jätkusuutlikkuse ja tööpuuduse vähendamise vahel (vähem kulusid töötute abirahadele; tööjõu parem kasutamine annab kõrgemat maksutulud). Selline integreeritud lähenemisviis tugevdab siseriiklike reformikavade eri osade sidusust.

Mikromajanduslik keskkond

- Siseriiklikes reformikavades on üldiselt hästi kajastatud teadmispõhise majanduse loomise ja Euroopa ettevõtlus- ja investeerimiskohana atraktiivsemaks muutmise vajadust. Kõik liikmesriigid on pidanud kõige olulisemaks prioriteediks teadustööd ja innovatsiooni käsitlevat poliitikat. Paljud liikmesriigid on esile tõstnud tööstusliku baasi tugevdamise meetmeid, eriti klastrite edendamist. Klastrite loomise aluseks on ülikoolide, uurimisinstituutide ning väikeste ja suurte ettevõtete tihe koostöö ning vastastikune toime, millel on positiivne mõju innovatsioonile ja teadmisesiirdele. See omakorda annab olulist kasu majandusele tervikuna. Liikmesriigid tunnistavad, et juurdepääsu lihtsustamine rahastamisele on oluline teema, kuid nad kasutavad selle küsimuse käsitlemisel erinevaid

lähenemisviise. Enamus liikmesriike tõstab kõige olulisemate teemadena esile ka ettevõtluskeskkonda ja ettevõtlust, ressursside säästvat kasutamist (sealhulgas uuenevad energiaallikad ja energiakasutuse tõhustamine), transpordiühenduse ja logistika küsimusi.

- Kui kaheksateistkümnes riigis, mis on võtnud endale kindlad eemärgid seoses teadus- ja arendustegevusele tehtavate kulutustega (mõned riigid vaid osaliselt), need ka täidetakse, siis tõusevad teadus- ja arendustegevusele tehtavad kulutused aastaks 2010 eeldatavasti umbes 2,6%-le. Need kulutused, mis on väljendatud osana SKTst, on alates 2001. aastast püsinud enam-vähem samal tasemel ja moodustavad ELis umbes 1,9%. Enamuses liikmesriikides on vaja jätkata riiklike teadus- ja arendustegevuse ning innovatsioonisüsteemide tugevdamist keskmise ja pika tähtaja jooksul. Siin tuleks lisada, et kuigi kõik liikmesriigid peavad oluliseks teabe ja sidetehnoloogiate ning keskkonnatehnoloogiate laialdast ja tõhusat kasutamist, ei ole seos tuvastatud probleemide ja nendega toimetulemiseks kavandatud meetmete vahel alati selgelt välja toodud.
- Siseriiklikud reformikavad sisaldavad hulgaliselt näiteid huvitavate algatuste kohta mitmes poliitikavaldkonnas. Näiteks kavatseb enamus liikmesriike kasutada majanduskasvu ja keskkonnakaitse vahelist koostoimet (investeeringutesse energiaallikatesse, tõhustades energiakasutust, edendades ökoinnovatsiooni ja kaitstes loodusvarasid). Enamikus siseriiklikes reformikavades keskendutakse ka tänapäevase transpordiinfrastruktuuri ning info- ja sidetehnoloogiate tähtsusele (näiteks lairiba-internetiteenuse kättesaadavus). Need on näited täpselt selliste investeeringute kohta, mida liikmesriigid võiksid püüda ühtekuuluvus- ja maaelu arendamise poliitika vahenditega edasi arendada.
- Siseturu toimimisele ning konkurentsi ja turulepääsu laiendamise vajadusele pöörati üldiselt küllaltki suurt tähelepanu. Vaid üksikud uued liikmesriigid osutasid edasisi jõupingutusi vajavate valdkondade hulgas sellistele konkreetsetele meetmetele nagu näiteks ELi direktiivide täieliku rakendamise tagamine, energiaturgude tegelik avamine, parema juurdepääsu võimaldamine riigihankelepingutele või teenuste tõhusa konkurentsi kindlustamine.
- Väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete puhul ei ole enamikus reformikavades piisava põhjalikkusega käsitletud ettevõtluse suhtes positiivsemate hoiakute kujundamist ning uute ettevõtete loomise ergutamist. Siin on oluline roll haridusel, mis aitab olemasolevate ettevõtete üleminekut lihtsamaks muuta ja vähendab häbitunnet ebaõnnestumise puhul. Tuleks ka kaaluda täiendavaid meetmeid juurdepääsu parandamiseks rahastamisele või sellega seotud sihtotstarbelisi meetmeid investeerimisvõimaluste parandamiseks.
- Õiguskeskkonna parandamine on konkurentsivõimelisema ettevõtluskeskkonna loomisel ning innovatsiooni ja muutusi pidurdavate takistuste kõrvaldamisel otsustava tähtsusega vahend. Pääsuga kõik liikmesriigid on käsitlenud selle tegevuse eri tahke, kuid nende lähenemisviis peaks paljudel juhtudel olema integreeritum. Tegutsemine ühenduse tasandil on vajalik, kuid üksnes sellest ei piisa. Suur osa ettevõtlust mõjutavatest eeskirjadest, näiteks maksustamise, sotsiaalkindlustuse ja piirkondliku planeerimise valdkonnas, koostatakse siseriiklikul (või kohalikul) tasandil. Ka on liikmesriigiti olulisi erinevusi ühenduse direktiivide rakendamise viisides, mis võivad tekitada selliseid halduskulusid, mida ühenduse meede iseenesest ei nõua. Ettevõtluskeskkonna tegelike erinevuste nägemiseks on vaja muuta otsuste ettevalmistamise ja vastuvõtmise kultuuri.

- Mikromajanduspoliitika põhimõtete terviklikust ja kooskõlastatud rakendamisest saadav kasu on palju suurem üksikute poliitikasuundade rakendamisel saadavate kasude summast. Näiteks annab investeeringute suurendamine teadus- ja arendustegevusse suuremat kasu siis, kui uued tehnoloogiad turul kiiresti vastu võetakse, see aga sõltub omakorda toote- ja teenuseturgude konkurentsitasemest.

Tööhõive

- Kõikides kavades omistatakse suurt tähtsust suurema arvu inimeste tööturule toomisele ja tööturul hoidmisele. See aitab leevendada elanikkonna vananemise mõju tööjõuga varustatusele ja riigi rahanduse jätkusuutlikkusele. Seitseteist liikmesriiki kavandavad nüüd oma meetmeid siseriikliku tööhõivemäära eesmärkidest lähtudes. Eriti suuri jõupingutusi on tehtud või kavandatud naiste tööhõive suurendamiseks. Meetmeid on välja töötatud ka vanemate töötajate abistamiseks, noorte ja puuetega inimeste tööturule tuleku toetamiseks ning sotsiaalkindlustussüsteemide ajakohastamiseks. Need jõupingutused vastavad üldjoontes ühenduse sotsiaalkindlustuse ja sotsiaalse kaasatuse eesmärkide raames võetud kohustustele. Ent nende tulemuslikkust ja jätkusuutlikkust on sageli kahjustanud poliitika killustatus. Võimalused tõhusa rakendamise tagamiseks oleksid palju suuremad elutsükli põhiste lähenemisviiside puhul, mis hõlbustavad kiireid töökohavahetusi teenistuskäigu jooksul.
- Sageli ei ole pööratud piisavat tähelepanu töötajate ja ettevõtete kohanemisvõime parandamise lisameetmetele. Euroopa tööturgude reageerimisvõime suurendamisel on otsustav tähtsus majandusaktiivsuse edendamisel ja tootlikkuse tõstmisel. Ent selline tasakaal, mis praegu paljudes liikmesriikides paindlikkuse ja kindlustatuse vahel valitseb, viib tööturgude üha suuremale segmenteerumisele. Suuremat tähelepanu tuleks pöörata paindlikkuse ja kindlustatuse ühitamiseks vajalike tingimuste loomisele. See tähendab piisava paindlikkusega töölepingute kombineerimist tõhusa ja aktiivse tööturupoliitikaga, mis toetab töökohtade kiiret vahetamist, usaldusväärset ja reageerimisvõimelist elukestva õppe süsteemi ja piisavat sotsiaalset kaitset. Maksu- ja hüvitissüsteemide vaheliste seoste arengupotentsiaal on hea näide sellise valdkonna kohta, kus liikmesriigid võiksid oma partneritelt häid ideid saada. Ka tuleks pöörata rohkem tähelepanu tööturu osapoolte aktiivsele kaasamisele.
- Liikmesriigid mõnavad, et teadmispõhise majanduse jaoks vajalike kutseoskuste arendamine ning hariduse ja kutseoskuste parandamise kaudu inimkapitali investeerimine on väga olulised. Ent poliitika, mis neile vajadustele reageerimiseks praegu välja on töötatud, keskendub pigem haridussüsteemi kvalitatiivsetele reformidele, kutsequalifikatsioonidele parema juurdepääsu loomisele ning nende läbipaistvuse suurendamisele kui investeeringute suurendamisele ja tõelise läbimurde saavutamisele.

2.2.2. Üldised järeldused

Kuigi siseriiklike reformikavade kvaliteet ei ole ühtlane, moodustavad need siiski hea aluse üldise reformikavaga edasiminekuks. Vaated probleemidele ning prioriteetidele on üsna lähedased: siia kuuluvad näiteks riigi rahanduse jätkusuutlikkus, tööjõuga varustatus, teadus- ja arendustöö ning innovatsioon, ettevõtluskeskkond ja keskkonna jätkusuutlikkus.

Põhijäreldused praegusel varasel etapil on järgmised.

- Tuleb tunnistada, et liikmesriikide lähtepositsioonid on erinevad ning nende kavades on olulisi erinevusi. Näiteks erineb lähenemisviis seatud eesmärkidele: osa liikmesriike on teinud suurt tööd ühenduse ja siseriiklike eesmärkide ühitamiseks ning nad on seadnud endale selged, sageli kvantitatiivsed eesmärgid ning koostanud ajakavad, mille abil arengut mõõta. Mõned reformikavad ei ole praegusel etapil veel nii põhjalikult välja töötatud ja nende täiendamiseks võiks uurida teiste, sarnaste raskustega kokkupuutuvate liikmesriikide lähenemisviise. On kavasid, kus on selgesõnaliselt kirjeldatud võetud või kavandatud poliitikameetmete sisu ja vormi ning rahastamist, teistes kavades puudub see teave aga täielikult. Sageli puuduvad reformikavades eesmärgid ja ajakavad, samuti kavandatud reformide eelarvelised aspektid. See teeb nende elluviimise raskemaks.
- Kolme mõõtme (mikromajandusliku, makromajandusliku ja tööhõive) integratsiooni saab tugevdada. Siseriiklikud reformikavad on olulised vahendid sidusa lähenemisviisi väljatöötamisel, kuid praegu esineb neis sellise integratsiooni osas ebaühtlust. Ühes valdkonnast võetavast meetmest saadav kasu sõltub sageli teise valdkonna arengust. Näiteks kasu, mis saadakse täiendavatest investeeringutest teadus- ja arendustegevusse, on palju suurem siis, kui on olemas vajalikud tingimused selle majanduskasvuks muundamiseks: selleks on vaja konkurentsivõimelist turgu, asjakohast õigusraamistikku ja kõrge kvalifikatsiooniga tööjõudu.
- Kuigi umbes pooled liikmesriigid peavad raskeks takistuste kõrvaldamist konkurentsilt ja turulepääsult, eriti teeninduse osas, on tegelikult vaid väga vähestes siseriiklikes reformikavades seda probleemi tõhusalt käsitletud. Konkurentsivõimelised turud on Lissaboni eesmärkide saavutamise eeltingimuseks. Paljud liikmesriigid on töötanud välja siseriiklikud eesmärgid teadus- ja arendustegevuse investeeringute ja tööhõive alal, ent on liikmesriike, kes seda vaatamata Euroopa Ülemkogu otsustele teinud ei ole.
- Paljud liikmesriigid peavad tagama ka ühenduse ühtekuuluvusfondist ja maaelu arendamise fondist tehtavate kulutuste sihtotstarbelisuse Lissaboni strateegia üldisel toetamisel. Loomulikult peab programmitöö hõlmama ka siseriiklikele reformikavadele otsetoetuse andmist. Lisaks on vaja suuremaid jõupingutusi kooskõlastusmehhanismide väljatöötamiseks siseriiklike reformikavade eest vastutajate ja struktuurifondide programmide väljatöötajate vahel aastateks 2007–2013. Need seosed tuleb luua kiiresti, kuna nimetatud programmide ettevalmistamine, mis algas siseriikliku ühtekuuluvuspoliitika strateegiate (nn siseriiklikud strateegilised baasprogrammid) vastuvõtmisega, on intensiivistunud.
- Ja viimasena (kuigi mitte vähem olulisena) tuleks nimetada seda, et riikide osalus Lissaboni majanduskasvu ja töökohtade loomise strateegias ei ole piisav, välja arvatud vaid mõned vähesed erandid. Kajastamine meedias on samuti olnud üsna piiratud. Seepärast ei saagi me praegu veel öelda, et strateegiast on teavitatud suuri inimrühmi, rääkimata nende kaasamisest. See osutab sihtotstarbelise teavitamisstrateegia loomise vajadusele, mis peaks põhinema majandusanalüüsil ning peaks näitama, kuidas teatud tegevus võib tuua üksikkodanikele reaalselt kasu. Aktiivsemalt tuleks kaasata haldusprotsessi ka tööturu osapooled, kellel on oluline roll niihästi protsessis osalejana kui teabe levitajana.

3. TEMPO TÕSTMINE: NELI TEGEVUSSUUNDA, MIS AITAVAD KIIRENDADA MAJANDUSKASVU JA LUUA UUSI TÖÖKOHTI

Komisjon soovib liikmesriikidel tungivalt oma **siseriiklikke reformikavasid täies mahus ja õigeaegselt rakendada**. Ent siseriiklike reformikavade koostamise ja hindamise protsessis on leitud tühikuid, mis tuleks täita, samuti tuleks ära kasutada tekkivad koosmõjud. Sageli saavad liikmesriigid need tühikud täita oma siseriiklike reformikavade parandamise abil, ammutades selleks inspiratsiooni oma partnerite kogemustest. Paljudel juhtudel on liikmesriik teatud konkreetsete probleemidega toimetulekuks töötanud välja eduka kava, mille rakendamine ka teistes liikmesriikides oleks ülimalt kasulik liidule tervikuna. On ka selliseid raskusi, millega liikmesriik ei ole võimeline üksinda omal tasandil toime tulema, sellisel juhul saavutatakse tõeline edu alles Euroopa ja riikliku tasandi kooskõlastatud tegutsemisega.

- Siseriiklikud reformikavad näitavad, et paljud liikmesriigid kavatsevad suurendada **kulutusi teadus- ja arendustegevusele**, ent sellest ei piisa ELi üldise eesmärgi täitmiseks, mille kohaselt teadus- ja arendustegevusele tuleks kulutada 3% SKTst. Selle ülesande täitmiseks peavad kõik liikmesriigid andma oma panuse. Vaja on hästi toimivaid turgusid, kulutuste suurendamist ja sihtotstarbelisemaks muutmist ning siseriiklike eelarvete tõhusat ühitamist ELi eelarvega. Kulutuste suurendamine teadus- ja arendustööle nõuab ka meie teadmiste infrastruktuuri jätkuvat parandamist, hariduse ja uurimistöö kõrget kvaliteeti, meie innovatsioonisüsteemide tugevdamist ja selle tagamist, et siseturu poliitika täielikult toetaks uurimistöö ja innovatsiooni ärakasutamist väärtuste loomisel.
- Paljudes siseriiklikes reformikavades on **turulepääsemisele ja konkurentsi parandamisele** pööratud vaid vähest tähelepanu. Riikide eeskirjad ja tegutsemistavad ning isereguleerumine võivad sageli turgu killustada ja konkurentsi takistada. Liikmesriigid peavad tegema rohkem jõupingutusi leidmaks viise, kuidas sellised eeskirjad ja piirangud oma kavades kõrvaldada. Ühenduse oluliste kohustuste hulka kuulub ka vastutamine tõhusa ja õiglase konkurentsi eest (näiteks võttes jõulisi meetmeid kartellide vastu, kui need püüavad hindu kindlaks määrata ja turgu jagada – see suurendab ettevõtte tootmiskulutusi ja kahjustab tarbijat) ning kogu ELi hõlmava tõelise siseturu loomise eest. Teisalt on aga ka paljudes siseriiklikes reformikavades tõstetud esile meetmeid, mis lihtsustavad ettevõtte asutamist ja ettevõtlusega tegelemist, edendavad ettevõtluskultuuri ning loovad väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete jaoks soodsama tegutsemiskeskkonna.
- Järgmistel aastakümnetel hakkab Euroopat mõjutama **rahvastiku vananemine**. Siseriiklikes reformikavades tunnistatakse, et suurema tööhõive ja riigi rahanduse jätkusuutlikkuse tagamiseks on vaja pensionilemineku ja pensionide süsteeme põhjalikult uuendada. Ent enamuses riikides ei vasta võetud või kavandatud meetmed probleemi tõsidusele. Vaja on kiiresti tegutseda, et lihtsustada noorte pääsu tööturule, saavutada perekondades parem töö- ja eraelu tasakaal ning muuta töö atraktiivsemaks vanemate inimeste jaoks, et nad tööturult ei lahkuks. Ka muutub üha suuremaks probleemiks tööturgude kohanemisvõime. Globaliseerumine toob kaasa uusi väljakutseid ELi jaoks. See suurendab vajadust parandada tööturu reageerimisvõimet, kuid pakub ka uusi võimalusi kolmandate riikide turgude avatuse suurenemise tõttu.
- Paljudes kavades on rõhutatud energia tähtsust. Euroopa vajab **tõeliselt integreeritud energiapoliitikat**, mis edendaks majanduskasvu, looks suurema tarnekindluse ja aitaks suurendada energia kasutamise efektiivsust ja keskkonna jätkusuutlikkust. Kuigi siseturgude avamisel on saavutatud olulist edu, puudub praegu veel kogu Euroopat hõlmav

energiaturg. Energia on globaalne teema ja meie vajaduste rahuldamiseks on seda vaja käsitleda Euroopa tasandil.

Eespool öeldust lähtudes on komisjon määratlenud **neli esmatähtsat meetet**, mis nõuavad kõige kõrgemate poliitiliste tasandite tugevat toetust ja kiiret tegutsemist – need meetmed peavad olema rakendatud hiljemalt 2007. aasta lõpuks. Sel juhul võib 2008. aasta kevadine Euroopa Ülemkogu algatada kindlalt aluselt majanduskasvu ja töökohtade loomise strateegia teise etapi.

Nimetatud nelja meetme puhul on kasutatud integreeritud lähenemisviisi – need hõlmavad erinevaid, kuid omavahel tihedalt seotud poliitikavaldkondi, millest mitmeid arutati ka Hampton Courti kohtumisel. Eraldi võttes toetab iga nimetatud meede oluliselt majanduskasvu ja töökohtade loomist, aidates Euroopal tulevikuga kohanduda. Kuid kasutades neid kõiki korraga, nagu uus ühenduse ja liikmesriikide vaheline partnerlus seda ette näeb, mõjuvad need jõulise generaatorina, mis Euroopa majanduskasvu ja töökohtade loomise mootori kõrgematel pööretel tööle paneb.

3.1. Enam investeringuid teadmistesse ja innovatsiooni

Pidades silmas teadus- ja arendustöö tähtsust edasise majanduskasvu jaoks ning lahenduse otsimist paljudele meie ühiskonda tänapäeval vaevavatele probleemidele, tekitab tõsist muret asjaolu, et tõenäoliselt ei suuda EL täita oma eesmärgi, mille kohaselt tuleks 2010. aastal kulutada teadusuuringutele 3% SKTst (sellest kaks kolmandikku erasektori ja üks kolmandik avaliku sektori poolt).

Komisjon tuletab liikmesriikidele meelde, et viimased peavad kontrollima oma kulutusi, kuid ta usub, et riikide kulutuste kvaliteeti on võimalik eeskätt riigiabi puhul parandada ressursside ümberpaigutamisega produktiivsema kasutamise eesmärgil, ning tihedama koostööga liikmesriikide vahel, mis aitab vältida jõupingutuste kulukat dubleerimist. Avaliku sektori toetuse mõju teadus- ja arendustegevusele võib suurendada ka rahaliste stiimulite ulatuslikuma ja parema kasutamise (näiteks maksusoodustused või maksedokumendid), mida paljude liikmesriikide reformikavades ka ette nähakse. Euroopa Ülemkogu otsus Lissaboni ühtekuuluvuskulutuste sihtotstarbeliseks muutmise kohta näitab, kuidas eri poliitikate lõikes on võimalik sügavuti käsitleda sellist prioriteeti nagu teadustöö.

Kõige suurem panus peaks siiski tulema erasektorilt. Et Euroopa tööstus hakkaks teadus- ja arendustegevusse rohkem investeerima, tuleks siseturupoliitikat suunata nii, et see hakkaks rohkem soodustama teadmispõhist majandust ja toetaks turu dünaamilisust teadusmahukate ja uuenduslike kaupade ja teenuste puhul. See nõuab turulepääsu tingimuste parandamist; välisfinantseerimise allikatele (riskikapital, laenud, riskide jaotamise vahendid) juurdepääsu hõlbustamist ja finantsturgude integreerimist, kasutades riigihankeid senisest enam uuenduslike era- ja avaliku sektori ühislahenduste toetamiseks; teadlaste liikumisest (piiriülese ja sektoritevahelise) takistuste kõrvaldamist ning tänapäevase ja taskukohase tööstus- ja intellektuaalomandi õigusi reguleeriva korra kehtestamist, mis loob õige tasakaalu õiguste omanike kaitse ja dünaamilise infoühiskonna ideederingluse tagamise vahel. Vaja on ka tõhusamaid meetodeid standardite koostamiseks kõrgtehnoloogilistele toodetele, mis on

koostalitluslikud ja kooskõlas Euroopa ettevõtlike huvidega. Konkurentsipoliitika on teine mõjuv vahend, mis suurendab koostalitlusvõimet ja ergutab innovatsiooni.⁵

Kuigi teadmistesse ja innovatsiooni on vaja rohkem investeerida, ei piisa ainult sellest Euroopa majanduse tuleviku kindlustamiseks. Teadus- ja arendustegevuse panus majanduskasvu ja töökohtade loomisesse jõuab kohale innovatsiooni kaudu, st atraktiivsete toodete ja teenuste näol, mida inimesed kõikjal maailma osta soovivad. Seepärast tuleb erilist tähelepanu pöörata meie innovatsioonisüsteemide kvaliteedile.⁶ See hõlmab ka majanduskasvu ja töökohtade loomise uuenduslike telgedena toimivate klastrite potentsiaali avastamist, eriti aga ELi siseste riikidevaheliste klastrite moodustamist ja nende koostööd. Hampton Courti kohtumisel kutsuti üles kiiresti tegutsema selle nimel, et edendada teadustöö ja hariduse kõrget kvaliteeti eriti maailmatasemega ülikoolides, millel on piisavalt rahastamisvoogusid ja tihedamad sidemed ettevõtetega.

1. meede: enam investeringuid teadmistesse ja innovatsiooni

- Liikmesriigid peaksid rohkem pühenduma teadus- ja arendustegevusele ja innovatsioonile. Kevadiseks Euroopa Ülemkogu peaksid kõik liikmesriigid kindlaks määrama oma 2010. aasta eesmärgid teadus- ja arendustegevuse kulude osas, et Euroopa Ülemkogu võiks määrata ka liidule tervikuna usaldusväärse teadus- ja arendustegevuse eesmärgi. Seda on võimalik teha Euroopa Ülemkogu eelmiste üleskutsete raamistikus, kus käsitleti riigiabi vähendamist ja sihtotstarbelisemaks muutmist – selleks tuleb riiklikud kulutused ümber suunata teadus- ja arendustegevusele, suurendades näiteks poole võrra sellele valdkonnale eraldatavat riigiabi, nii et see ulatuks 25%ni (praeguse 12% asemel). Seda võib näiteks kasutada erasektori sihtotstarbeliste rahaliste stiimulite loomise hoogustamiseks vastavalt komisjoni antud tegevussuunistele. Lisaks, kui ELi struktuurifondidest hakatakse praegusest oluliselt rohkem kulutama teadus- ja arendustegevusele, innovatsioonile ja info- ja sidetehnoloogiatele (näiteks ühe sidejuhtme kaudu mitme meediakanaliga kontakteeruda võimaldavate telekommunikatsioonide kasutuselevõttu kiirendavate rakenduste ja infrastruktuuri loomine), ergutab see ka konkurentsivõimet, piirkondlikku ühtekuuluvust ning on eriti kasulik väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele.⁷ Erasektori investeeringute suurendamiseks teadus- ja arendustegevusse tuleks neile luua atraktiivsemad tingimused tehnoloogiamahukatel turgudel. See hõlmab riigihangete paremat kasutamist, innovatsioonisõbralikku õiguskeskkonda ja varakult tuvastatud vajadustel põhinevaid standardeid. Liikmesriigid ja komisjon peaksid käivitama algatusi üle-euroopaliste juhtivate turgude loomiseks kõige olulisemates tehnoloogia-sektorites,⁸ kavandades Euroopa tehnoloogiaplattformide tööd.

⁵ Kõik need aspektid on esile tõstetud autoriteetse ekspertrühma aruandes, mis moodustati pärast Hampton Courti kohtumist Soome endise peaministri Esko Aho eesistujaks olemise ajal. Selles on põhjendatud ka teadus- ja arendustegevuse pakti sõlmimise vajadust.

⁶ Siseriiklikes reformikavades on esile tõstetud mitmeid lootustandvaid algatusi. Lisaks rõhutatakse komisjoni viimases innovatsiooni tulemustetabelis (<http://www.trendchart.org/>), et paljud liikmesriigid seisavad ikka veel silmitsi tõsiste raskustega, mida kavade ajakohastamisel tuleb arvestada.

⁷ Praegu kulutatakse Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Euroopa Sotsiaalfondi vahenditest kokku 5,9% teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni toetamisele.

⁸ Siia kuuluvad eeskätt e-tervishoid, farmaatsia, transport ja logistika, keskkond, digitaalne sisu, energia ja julgeolek.

- EL peab suurendama investeeringuid kõrgharidusse⁹ (EL kulutab praegu sellele vaid 1,28% SKTst, võrdluseks võib tuua USA, kus sellele kulutatakse 3,25%: erinevuse peamine põhjus on erafinantseerimine). 2007. aasta lõpuks peaks ülikoolidel olema võimalik otsida rahastamiseks täiendavaid eraallikaid ja neid tuleks seda tegema ergutada; kõrvaldada tuleks ülikoolide ning era- ja avaliku sektori ettevõtete partnerluse õiguslikud ja muud tõkked; igal tehnikaülikoolil peaks olema tehnosiirdekeskus ja asutada tuleks Euroopa Tehnoloogiainstituut. Innovatsioonialase suutlikkuse suurendamiseks tuleb parandada inimeste teadmisi matemaatikas ning täppis- ja loodusteaduste vallas; liikmesriigid peaksid nõudma kahe võõrkeele kohustuslikku õpetamist oma riiklikus haridussüsteemis. EL peaks kulutama 2010. aastal kõrgharidusele vähemalt 2% SKTst.

3.2. Vallandada ettevõtluspotentsiaal, eriti väikestes ja keskmise suurusega ettevõtetes

Võrreldes maailma teiste edukate piirkondadega on Euroopa turud jäänud väga killustatuks, eriti teenuste osas. Sellel on tõsised tagajärjed, mis avalduvad innovatsiooni madalamas tasemes ja tootlikkuse kasvu mahajäämuses.¹⁰ ELi direktiivide puudulik või hilinevad rakendamine võtab liiga sageli meie ettevõtetelt eelised, mida annaks lihtne juurdepääs suurele siseturule. Rahvusvahelise konkurentsi tingimustes nõrgestab see ettevõtteid. Kui mõni liikmesriik jätab meetmed võtmata, viib see tasakaalust välja kogu tegutsemisruumi ja kahjustab kõikide huve.

Üheks kõige sagedamini kasutatav näide ettevõtluse lämmatamise kohta on uute ettevõtete asutamisega seotud raskused ELis, samuti ettevõtlusega seotud kulude suured erinevused ELi eri osades. Ettevõtte asutamine ei võta mõnes liikmesriigis rohkem aega kui 5 päeva, teises kulub selleks aga kuni 60 päeva. Osas liikmesriikidest on ettevõtte asutamisega seotud halduskulud peaaegu olematud, teistes võivad need olla mitu tuhat eurot. Pikad ja keerulised menetlused ja tarbetud bürokraatlikud formaalsused mitte ainult ei võta inimestelt ettevõtlusega tegelemise hakkamise julgust, vaid tekitavad ka negatiivset hoiakut ettevõtluse suhtes tervikuna.

Komisjon on määratlenud terve rea meetmeid, mille võtmine aitab täielikult vallandada Euroopa rikkalike võimaluste potentsiaali, eriti teenindussektoris. Need meetmed koos teenuste direktiivi kiire väljatöötamisega ja laienenud koostööga liikmesriikide vahel annavad uut hoogu ettevõtlusele ja tööhõivele Euroopa Liidus.

2. meede: vallandada ettevõtluspotentsiaal, eriti väikestes ja keskmise suurusega ettevõtetes

- Ettevõtte asutamine ja ettevõtlusega tegelemine peab kõikides liikmesriikides muutuma palju lihtsamaks. 2007. aasta lõpuks peavad kõik liikmesriigid sisse seadma

⁹ Vaata komisjoni teatist "Euroopa mõttejõu koondamine – ülikoolide täispanus Lissaboni strateegiasse" (SEK 2005 518, 20.4.2005).

¹⁰ Vaata näiteks The Conference Board'i aastaanalüüsi tootlikkuse globaalsete suundumuste kohta: "Samal ajal kui USAs tootlikkus langeb, kasvab arengumaade majandus kiiresti, Euroopa jääb aga arengus maha", mille on koostanud Van Ark jt, rakendustegevuse seeriad, jaanuar 2006. Aruandes rõhutatakse, et kuigi EU-15 tootlikkuse kasv aeglustus, langes 1,4%-lt 2004. aastal 0,5%-le 2005. aastal, suurenes uute liikmesriikide tootlikkuse kasv 2004. aasta 4,1%-lt 6,2%-le 2005. aastal.

täisteeninduskeskuse, mis abistab tulevasi ettevõtjaid ning võimaldab ettevõtetel täita kõik haldusnõuded ühes kohas lühikeste tähtaegadega – võimaluse korral elektrooniliselt. Keskmise ettevõtte asutamisele kuluv aeg¹¹ peab vähenema poole võrra, lõppeesmärgi kohaselt ei tohi sellele üheski ELi osas kuluda üle ühe nädala. Ettevõtte asutamismaksud peavad olema võimalikult väikesed ja esimese töötaja töölevõtmise toiminguteks peab piisama ühest avaliku halduse kontaktpunktist. Kõikidele üliõpilastele tuleb pakkuda ettevõtluskoolitust, see peab muutuma koolide riikliku õppekava osaks kõikides liikmesriikides. Lisaks peaksid liikmesriigid väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete piiriülese tegevuse lihtsustamiseks rakendama ettevõtte koduriigis maksustamise katseprojekte. Nõukogu peaks menetluste lihtsustamiseks kiiremas korras vastu võtma komisjoni ettepanekud käibemaksu täisteeninduskeskuse ja tollikeskkonna uuendamise kohta. Juurdepääsu lihtsustamiseks rahastamisele, eriti väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete jaoks, tuleb edasi arendada ühenduse tasandi rahastamisvahendeid konkurentsivõime ja innovatsiooni raamprogrammi raames. Liikmesriigid peaksid täielikult ära kasutama struktuurifondide poolt pakutavad võimalused, eeskätt võimalused, mida pakub Euroopa tulevane ühine rahastamisskeem väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete jaoks (JEREMIE).

- Asjaajamise piiramiseks ning haldusmenetluste lihtsustamiseks peaksid kõik liikmesriigid 2007. aasta lõpuks vastu võtma ja rakendama halduskulude mõõtmise metoodika (siseriiklike eeskirjade jaoks). Komisjon omalt poolt alustab ulatuslikku tegevust ELi eeskirjadest (vastavalt nende rakendamisviisile) tulenevate halduskulude mõõtmiseks poliitika teatud valdkondades, see toimub õigusaktide jätkuva lihtsustamise osana, kusjuures põhitähelepanu on suunatud väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele. Selle töö käigus tehakse kindlaks otseselt ELi eeskirjadest tulenev kulude osa, samuti see osa kuludest, mis on seotud nimetatud eeskirjade rakendamisega liikmesriikides. Selle põhjal koostab komisjon ettepanekud nimetatud halduskulude vähendamiseks, kui see on asjakohane. 2007. aasta lõpuks kaotab komisjon teatamiskohustuse väiksemate riigiabisummade teatud liikide puhul, vähendades sellega eeskätt väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete halduskoormust.

3.3. Reageerida globaliseerumisele ja rahvastiku vananemisele

Euroopa rahvastik vananeb. Rahvastiku iive on negatiivne. Eurooplaste keskmine eluiga suureneb. Sisseränne tõenäoliselt jätkub. Neil demograafilistel muutustel on olulised majanduslikud tagajärjed. Järgmistel aastakümnetel väheneb tööealiste inimeste arv. Kui praegu on iga vanuri kohta neli tööl käivat inimest, siis aastal 2050 on see suhe juba 2:1. Euroopa tööjõud kahaneb aastaks 2050 praeguselt 300 miljonilt umbes 250 miljonile. Tööjõu arvukuse vähenemine muutub majanduskasvu potentsiaalseks piduriks, vähendades seda praeguselt 2-2,5%-lt 1,25%-le neljakümne aasta jooksul. Rahvastiku vananemisega seotud kulud (pensionid, tervishoid) suurenevad ning kasvab surve praegustele sotsiaalkindlustussüsteemidele. Kiiresti tuleb parandada riikide eelarveolukorda ning võlad peavad hakkama püsivalt vähenema. Pensioni- ja tervishoiusüsteemid peaksid tagama jätkusuutlikkuse, samuti peaksid need olema hästi juurdepääsetavad ja piisavad.

Eespool öeldu põhjal võime järeldada, et me vajame rohkem tööl käivaid inimesi ning et inimeste tööiga peab olema pikem. Ka vajame me töö tootlikkuse kiiremat kasvu. Töö

¹¹ Praegu kulub selleks keskmiselt 29 kalendripäeva.

tootlikkuse suurenemine ja tööhõive kasv peavad toimuma käsikäes. Selleks peavad inimesed olema võimelised omandama uute tehnoloogiate kasutuselevõtuks ja rakendamiseks vajalikke kutseoskusi ning neil peavad olema paremad võimalused oma perekonnaelu, töö, hariduse omandamise ja ülalpeetavate eest hoolitsemise ühitamiseks tasakaalustatud viisil. Liikmesriikide näidete põhjal võib öelda, et soolise võrdõiguslikkuse poliitika, nõuetekohased lastehoiuvõimalused, asjakohased rahalised stiimulid ja sobiv töökorraldus annavad topeltkasu kõrgema sündivuse ja naiste tööturul osalemise näol. Suurem paindlikkus ja isiklik vastutus oma elutsükli eest ei ole olulised üksnes neile, kellel on lapsed. Ka vanematele inimestele on kasulik paindlik töökorraldus, mis võimaldab neil ühitada osalise tööajaga töötamist ning osalist pensionilolekut. Vanemad inimesed osalevad kutsekoolituses liiga vähe. Kutseoskuste täiendamine aitaks neil edasi töötada, mis on kasulik nii neile endile kui ettevõttele. Palju rohkem saab teha selleks, et üleminek koolist tööle muutuks noorte jaoks lihtsamaks. Noortel inimestel on väga kasulik omandada töökogemusi õpipoisina või praktikandina juba kooli/ülikooli ajal. Noored peaksid pärast kooli lõpetamist saama võimalikult kiiresti töökoha. Kui neil kohe ei ole võimalik tööd saada, peaks alternatiiviks olema täiendav koolitus ja/või praktika.

Globaliseerumine ja rahvastiku demograafiline vananemine nõuavad töötajate ja ettevõtete kohanemisvõime kiiret parandamist, suutlikkust muudatusi ja ümberkorraldusi algatada ja nendega toime tulla ning oskust edukalt tegutseda kõrge konkurentsitasemega turgudel. Paljude liikmesriikide mitteametlikud tööturud seda täielikult ei võimalda. See seab piirid innovatsioonile ja tehnoloogilistele muudatustele, piirab elukestvat õpet ja kitsendab isiklike valikuid elustiilis. Avatumatel ja reageerimisvõimelisematel tööturgudel tuleks kasutada poliitikaid, mis aitavad töötajatel tööturul püsida ja oma töös edu saavutada. See on parim viis tööturu paindlikkuse ja tööhõive kindluse saavutamiseks kogu elutsükli jooksul. Kõigi nende meetmete puhul tuleks tugevasti rõhutada sotsiaalset õiglust, reforme ei ole mõtet teha üksnes reformimise enese või kulude vähendamise eesmärgil.

3. meede: reageerida globaliseerumisele ja rahvastiku vananemisele

- Liikmesriigid peaksid kindlustama riigi rahanduse jätkusuutlikkuse, parandades selleks oma riigieelarve olukorda ning pidevalt vähendades jooksvat võlgnevust. Reformide osana peaksid liikmesriigid ümber korraldama oma riiklikud pensionisüsteemid, suurendades rahalisi stiimuleid, mis aitavad säilitada vanemate töötajate tööalast aktiivsust, ka peaksid nad püüdma luua tihedamaid sidemeid pensioniõiguste ja pensioniea vahel, näiteks riikliku vanaduspensioni saamiseks nõutava pensioniea kohaldamise abil, kärpides samal ajal varajase pensionilejäämise skeemide kasutamise võimalusi. Puuetega inimeste toetamise skeemid tuleb koos tervishoiu ja pikaajalise hoolduse süsteemidega läbi vaadata, lisades stiimuleid, mis võimaldaksid piiratud ressursse tõhusamalt kasutada.
- Liikmesriigid peavad püüdma suurendada noorte inimeste pääsu tööturule, looma parema töö- ja eraelu tasakaalu perekondade jaoks ning muutma vanematele inimestele pikemaks ajaks tööturule jäämise atraktiivsemaks:
  - 2007. aastal peaks olema võimalik igale töötule noorele pakkuda tööd, tööpraktikat, täiendkoolitust või muid tööhõivemeetmeid 6 kuu jooksul pärast kooli lõpetamist. See aeg peaks 2010. aastaks lühenema 100 päevale. Tuleks pakkuda rahalisi või muid stiimuleid, mis muudaksid eeskätt väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete jaoks üliõpilaste ja noorte töötute töölevõtmise atraktiivsemaks;

- kooskõlas liikmesriikide eesmärkidega tuleks suurendada kõrgetasemeliste lapsehoidmisteenusete kättesaadavust. Tuleks edendada soolise võrdõiguslikkuse poliitikat ja rakendada meetmeid perekonnasõbraliku poliitika toetamiseks. Komisjon peab praegu tööturu osapooltega konsultatsioone perekonnaelu ja kutsetegevuse kooskõlastamise parimate viiside üle;
- tuleks rakendada aktiivse vananemise strateegiaid, mis sisaldavad rahalisi stiimuleid tööea pikendamiseks, astmelist pensionile jäämist ja osalise tööajaga töötamist ning töö kvaliteedi parandamist. Kasutusele tuleb võtta sihtotstarbelised stiimulid, mis tagavad üle 45-aastaste koolitustel osalevate töötajate arvu palju kiirema kasvu tööjõu keskmise kasvuga võrreldes.
- Liikmesriigid peaksid püüdma lähendada oma vaateid tööturu paindlikkuse ja kindlustatuse vahelisele tasakaalule. Et kokkuleppe saavutamist hõlbustada, esitab komisjon 2007. aasta lõpus aruande ühiste põhimõtete paketi kohta, mis sisaldab järgmisi elemente:
  - uuendatud tööõigus, mis näeb ette piisavalt paindlikku töökorraldust ning vähendab tööturu segmenteeritust ja „mustalt” töötamist, peaks võimaldama inimestel leida sellist töötamismudelit, mis neile kõige paremini sobib. Komisjon arutab käesoleval aastal seda küsimust tööturu osapoolte ja sidusrühmadega;
  - usaldusväärsed ja reageerimisvõimelised elukestva õppe süsteemid ja aktiivne tööturupoliitika peaksid aitama inimestel toime tulla kiirete muutustega, ajutise tööpuuduse ja töökohavahetusega; läbimurde saavutamiseks tuleb läbi vaadata rahalised ja muud stiimulid. Liikmesriigid peaksid täitma oma elukestva õppe terviklike strateegiate loomise kohustuse 2006. aasta lõpuks. Neid ulatuslikke jõupingutusi peaksid jõuliselt toetama Euroopa Sotsiaalfond ja uus globaliseerumisega kohanemise fond. Komisjon teeb liikmesriikidega koostööd, et suurendada struktuurifondide kulutusi haridusele ja koolitusele;
  - uuendatud sotsiaalkindlustussüsteemides tuleks ühitada tööjõuturu liikuvuse suurendamine piisava sissetuleku tagamisega. Nõukogu peaks saavutama kokkuleppe komisjoni ettepaneku suhtes, mis käsitleb täiendavate pensioniõiguste ülekandmist teise riiki. Liikmesriigid peaksid kaaluma töötajate vabast liikumisest kõikide takistuste kõrvaldamist EL piires;

selle eesmärgi saavutamiseks peavad liikmesriigid tegema tihedat koostööd oma tööturu osapooltega. Komisjon teeb ettepaneku korraldada erakorraline tööturu poolte tippkohtumine, kus määratakse kindlaks konkreetsed meetmed, mis on vajalikud edu saavutamiseks kõigis eespool nimetatud valdkondades.

3.4. Liikuda tõhusa integreeritud ELi energiapoliitika suunas

Energia on majanduskasvu ja töökohtade loomise jaoks äärmiselt vajalik. Üleilmne energianõudlus kasvab. Energiaga varustatus samal ajal kuigi palju ei suurene. Nafta ja gaasi turuhinnad tõusevad. Euroopa energiasüsteemi kõige suurem probleem on konkurentsivõimelise hinnaga energia kättesaadavuse tagamine. Majandust kahjustavate energiakatkestuste ja hinnašokkide vältimiseks peame me tagama tarnekindluse ja arendama autonoomseid energiaallikaid. Konkurentsivõimeline ja integreeritud ühenduse energiaturg loob meile kõige tõhusama ja jätkusuutlikuma baasi energia tarnekindluse ning tarnetega

seotud riskide hajutamiseks. Energia tootmisel ja tarbimisel tuleb täiel määral arvestada keskkonnakaalutlusi. Tulevikus muutub Euroopa üha sõltuvamaks välistarnijatest ning on sunnitud enamuse kasutatavast naftast ja gaasist importima. Dialoogides peamiste energiatarnijatega ning rahvusvahelistes energiaga seotud aruteludes vajame me ühtset ja sidusat tegutsemisliini.

Energia säästmine annab suurt kasu. Energiakasutuse tõhustamine vähendab kulusid, muudab meie kaubad ja teenused konkurentsivõimelisemaks ja aitab keskkonna puhtamana hoida. Investeeringud energiakasutust tõhustada aitavatesse seadmetesse ja teenustesse aitavad Euroopa tööstusel säilitada ja tugevdada juhtrolli maailmas. Energiakasutuse tõhustamine peaks toimuma käsikäes energiaallikate mitmekesisuse suurendamisega. Euroopa peab kaaluma kõikide oma energiaallikate kasutamist, pöörates eriti tähelepanu taastuvatele energiaallikatele ja saastevabadele omamaistele energiaallikatele. Energiaallikate heitmete vähenemine vähendab õhusaastet ja aitab meil võidelda kliimamuutuse vastu. Ja siingi annavad selles valdkonnas varakult tehtavad investeeringud Euroopa ettevõtetele turueeliseid.

Nende eesmärkide saavutamiseks kavandatud meetmed tuleb võtta viivitamatult. Integreeritud lähenemisviis energiakasutusele vajab liikmesriikide ja Euroopa Liidu koostööd.

Järgides Hampton Courtis riigipeade ja valitsusjuhtide kohtumisel esitatud üleskutset, võib Euroopa integreeritud energiapoliitika anda olulise panuse Euroopa tulevase tarnekindluse jätkusuutlikkuse tagamisse.

4. meede: liikuda tõhusa integreeritud ELi energiapoliitika suunas

- **Energia siseturu tugevdamine ja süvendamine** edendab konkurentsivõimet ja tarnekindlust. Vaja on järgmisi meetmeid:
  - energiaturgude õigeaegne rakendamine ja tõhusam reguleerimine, et oleks võimalik kogu turg 1. juulil 2007. aastal täielikult ja tõhusalt avada, nagu Euroopa Ülemkogu on kokku leppinud;
  - konkurentsi edendamine elektri- ja gaasiturgudel, arvestades sealjuures komisjoni sektorisese konkurentsi uuringut ja võttes eeskätt meetmeid, mis aitaksid toime tulla selliste probleemidega nagu riiklikke turgusid valitsevate ettevõtete valitseva seisundi jätkumine, turu ebapiisav läbipaistvus, võrgustike ja varustustoimingute ebapiisav lahusus, piiriüleste tarnete tõkked, mis ei lase tekkida tõeliselt integreeritud energiaturul;
  - parem ja ulatuslikum koostöö ning liikmesriikide võrkude ja gaasitorustike ühendamise, et need moodustaksid tarbija jaoks ühe Euroopa võrgustiku. Selleks tuleb välja selgitada vastastikuseks sidumiseks vajalike piiriüleste ühenduste puudumine või ebapiisavus ning need puudused kõrvaldada. ELi rahastamisvahenditest on võimalik saada finantsabi, et aidata liikmesriikidel täita võrkude 10%-lise vastastikuse sidumise eesmärki.
- **Uuenevate energiaallikate, näiteks biokütuste ja biomassi potentsiaali kasutamine ja energiakasutuse tõhustamine** võivad samuti aidata suurendada tarnekindlust Euroopas, vähendades samal ajal kasvuhoonegaaside heiteid, parandades õhu kvaliteeti ja tugevdades konkurentsivõimet. Liikmesriikide pingutusi tuleks toetada Euroopa tasandi poliitikaga, mis on suunatud uuenevate energiaallikate

kasutuselevõtu tehnoloogiate toetamisele ja nõudluse suurendamisele nende järele. See vajab asjakohast reguleerivat raamistikku. Tuleb ergutada omamaise energiaga seotud teadusuuringuid ja innovatsiooni, mis hõlmab uuenevaid energiaallikaid, biokütuseid ja biomassi, puhast kivisütt ja süsiniku sidumist ning tuumajäätmete käitlemist ja kõrvaldamist. Sama oluliseks tuleb pidada teadus- ja arendustegevust, mis on seotud uute energiakasutuse tõhustamise tehnoloogiatega. Kogu Euroopat hõlmava raamistiku väljatöötamine taastuvate energiaallikate kasutamist toetavate stiimulite jaoks hoogustaks oluliselt nende kasutamist. Praegused riiklike ja piirkondlike süsteemide erinevused tekitavad kunstlikke tõkkeid siseriiklike turgude vahel, pidurdades lootustandvate uute tehnoloogiate potentsiaali.

- **Sihipärasema, sidusama ja integreerituma lähenemisviisi väljatöötamine energiaga varustatuse tagamiseks** Euroopas, arvestades ka hädaolukordadele reageerimise võimalusega on samuti vajalik. Ühendus ja liikmesriigid peaksid esinema ühtsete seisukohtadega rahvusvahelistel foorumitel ning kõnelustes ühendusele energiat tarnivate kolmandate riikidega.

Komisjon esitab käesoleva aasta esimeses kvartalis rohelises raamatus oma ideed selle kohta, kuidas oleks kõige parem neid prioriteete liikmesriikide ja ühenduse tasandil saavutada.

4. JÄRELMEETMED PÄRAST 2006. AASTA KEVADIST EUROOPA ÜLEMKOGU

Et viia ellu meie nägemus tugevamast Euroopast, kus on suurem majanduskasv ja rohkem töökohti, tuleb **säilitada Euroopa Ülemkogu järel saavutatud kiirendus**. Selleks tuleks järgnevate kuude jooksul teha järgmist.

4.1. Siseriiklike reformikavade rakendamine ja seire

- Siseriiklike reformikavade tõhus rakendamine ning nende mõju majanduskasvule ja töökohtade loomisele tuleb tõsta tähelepanu keskmesse. Järgnevate kuude jooksul kavatses komisjon teha tihedat koostööd liikmesriikidega, aidates neid meetmete võtmisel ja jälgides nende arengut. Konsultatsioonid siseriiklike (ja piirkondlike) parlamentidega, kohalike ametiasutustega, tööturu osapooltega ja muude sidusrühmadega peavad jätkuma, see on eriti oluline seal, kus kavade ettevalmistamise ajal ei ole olnud piisavalt aega nende kaasamiseks ja dialoogide pidamiseks.¹² Kuna Lissaboni kava tegevussuunised on kavandatud keskmise pikkusega ajavahemikuks, peavad nimetatud dialoogid ja kontaktid olema regulaarsed.
- Samuti on loogiline, et komisjon ja liikmesriigid arutavad (nii ühiselt kui kahepoolset) siseriiklike reformikavade tugevdamist ja arendamist, suhtudes austavalt siseriiklikesse traditsioonidesse ja võttes rohkem arvesse mitte ainult ühenduse, vaid ka teiste liikmesriikide poliitiliste otsuste mõju. Selle protsessi korraldaja on komisjon. Samal ajal jätkab komisjon partnerluse edendamiseks parimate viiside otsimist. Need liikmesriigid, kes ei ole veel kindlaks määranud oma eesmärgid teadus- ja arendustegevuse tulevaste

¹² Euroopa Tööandjate Föderatsioon (UNICE) ja Euroopa Ametiühingute Konföderatsioon (ETUC) tervitasid oma 15. märtsi 2005. aasta teatises uue Lissaboni strateegia kasutuselevõtmist ning kinnitasid oma soovi toetada aktiivselt majanduskasvu ja töökohtade loomise tegevussuuniseid. Äsja leppisid nad kokku strateegiat toetavas tööprogrammis aastateks 2005-2008.

kulutuste ja/või tööhõive määra osas, peavad seda tegema enne 2006. aasta kevadist Euroopa Ülemkogu.

- Liikmesriigid peavad kindlustama sidususe oma siseriiklike reformikavade ning ühtekuuluvusfondide ja maaelu arengu fondide kasutamise vahel uue finantsperspektiivi raames. Liikmesriigid peavad seejuures arvestama struktuurifondidest tehtavate ülekannete lühiajalist makromajanduslikku mõju, eriti kui kõnesolevad summad moodustavad SKTst mitu protsendipunkti. Komisjon teeb liikmesriikidega tihedat koostööd siseriiklike strateegiliste baasprogrammide koostamisel, et tagada siseriiklike reformikavade ning punktis 3 kirjeldatud nelja esmatähtsa meetme kajastamine uue põlvkonna ühtekuuluvusprogrammides. Uue ühtekuuluvusprogrammi raames julgustatakse uusi liikmesriike struktuurifondide vahendeid sihtotstarbeliseks muutma ja suunama need Lissaboni eesmärkide kohastes meetmetesse. EL-15¹³ riikidega on selles suhtes juba kokku lepitud.
- Siseriiklikud reformikavad pakuvad huvitavaid poliitilisi lahendusi ja annavad liikmesriikidele hea võimaluse kogemuste vahetamiseks. Komisjon määratleb konkreetsed poliitikavaldkonnad, kus üksteiselt õppimise võimalused on eriti suured, ja korraldab liikmesriikide esindajatega kohtumisi nende poliitiliste ideede arutamiseks. Liikmesriigid peaksid püüdma rakendada teiste reformikavade kõige paljutöötavaid ideid. Komisjon ja liikmesriigid peaksid tagama ka oma tegevuse avameelse ja tõhusa kooskõlastamise hariduse, koolituse, sotsiaalkindlustuse ja sotsiaalse kaasatuse valdkonnas.

Liikmesriikidel palutakse arvestada eespool kirjeldatud vajadustega aastaaruannete koostamisel käesoleva aasta lõpupoole.

4.2. Ühenduse tegevus

- Nõukogu, Euroopa Parlament ja Euroopa Komisjon peavad lõpetama aastate 2007–2013 finantsperspektiivi väljatöötamise ning nõukogu ja Euroopa Parlament peavad nii kiiresti kui võimalik vastu võtma vajalikud õigusaktid, et alates 1. jaanuarist 2007 oleks võimalik teha investeeringuid vastavalt majanduskasvu ja töökohtade loomise tegevussuunistele.
- Ühenduse institutsioonid peavad kiiresti jõustama ühenduse Lissaboni kavas ettenähtud meetmed, pöörates erilist tähelepanu meetmetele, mis on vajalikud nende Euroopa Ülemkogu otsuste rakendamiseks, mis järgivad eelmises jaos kirjeldatud nelja tegevussuunda. Komisjon teeb koostööd liikmesriikidega (sealhulgas Lissaboni kava riiklike koordinaatoritega), et tagada kõikide vajalike meetmete võtmine nimetatud nelja tegevussuuna täielikuks rakendamiseks 2007. aasta lõpuks. Selleks esitab ta rakenduskava, kus on kirjeldatud vajalikke toiminguid ning nende sooritamise kõige olulisemaid tähtaegu. Siseriiklike reformikavade rakendamise järgmise hindamise tulemuste põhjal töötab komisjon välja meetmed, mis täiendavad liikmesriikide jõupingutusi ja ajakohastavad vastavalt ka ühenduse Lissaboni kava.

Niihästi ühenduse Lissaboni kava kui siseriiklike reformikavade arendamisest annab komisjon ülevaate oma aruandes 2007. aasta kevadisele Euroopa Ülemkogule.

---

¹³ Lähenedes eesmärgi puhul peavad sihtotstarbelised vahendid moodustama vähemalt 60% kogufinantseeringust, kusjuures piirkondliku konkurentsivõime eesmärk peaks olema 75%.

4.3. Kaasata kõik asjaosalised ühise kava elluviimisse

- Parlamendi, komisjoni, Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee, regioonide komitee, liikmesriikide, piirkondlike ja kohalike osalejate, kodanikuühiskonna ja tööturu osapoolte teavitamiseks siseriiklikest reformikavadest ning ühenduse majanduskasvu ja töökohtade loomise meetmetest ning nende kaasamiseks mainitud tegevusse on vaja suuri jõupingutusi. Euroopa kodanike esindajana on Euroopa Parlamendil võtmeroll selles ulatuslikus teabevahetuses, mis peab olema tihedalt kooskõlastatud siseriiklike ja piirkondlike läbirääkimistega Euroopa tuleviku üle.
- Tööturu osapoolte roll uuendatud Lissaboni strateegia arendamisel ja rakendamisel isegi suureneb, kuna nad saavad ühiselt otsustada, milline on nende otsene panus edu saavutamisse. Komisjon teeb eesistujariigile ettepaneku korraldada tööturu poolte erakorraline tippkohtumine, et määrata kindlaks konkreetsed meetmed, mis on vajalikud edu saavutamiseks kõigis käesolevas teatises kavandatud tegevusvaldkondades, pöörates sealjuures erilist tähelepanu mõjule, mida globaliseerumine ja demograafilised muutused majanduskasvule ja töökohtade loomisele avaldavad.

Liide

Näiteid poliitika ja meetmete kohta, mis liikmesriigid majanduskasvu ja töökohtade loomise eesmärkide toetamiseks peamiselt punktis 3 kirjeldatud neljas prioriteetses valdkonnas välja on töötanud

Teadus- ja arendustegevus ning innovatsioon

Umbes pooled liikmesriigid kasutavad rahalisi stiimuleid erasektori teadus- ja arendustegevuse ergutamiseks ning ka mitmed teised liikmesriigid kavatsevad selliseid meetmeid võtta. Hispaania kaalub teadus- ja arendustegevusse investeerivate ettevõtete maksude vähendamist ja Holland on seda juba teinud. Ungari tahab lihtsustada oma maksusoodustuste süsteemi ja Prantsusmaa kolmekordistab aastaks 2010 oma teadusuuringute maksukrediidid.

Hispaanial, Taanil ja Eestil on erikavad teadlaste arvu suurendamiseks ettevõtetes. Saksamaa on käivitanud nn kõrgharidusalgatuse ülikoolide kõrgekvaliteedilise teadustegevuse edendamiseks. Selle algatuse abil soovitakse arendada mõned Saksamaa ülikoolid rahvusvaheliselt hinnatud teadusuuringute keskusteks.

Itaalia arendab õpetamise ja teadustegevuse kõrge kvaliteedi keskusi, sealhulgas ka Euroopa Vahemere piirkonna ülikoolide kaugõppe süsteemi, ning edendab õpetajate ja üliõpilaste liikuvust Vahemere piirkonnas. Hispaania ja Portugal on asutanud ühise uurimisinstituudi.

Slovakkia, Hispaania ja Prantsusmaa kavatsevad kasutusele võtta seire- ja hindamissüsteemid, et parandada avaliku sektori teadus- ja arendustöö kulutuste tõhusust.

Prantsusmaal on loodud avaliku ja erasektori partnerluse edendamiseks nn konkurentsivõime keskused (Pôles de Compétitivité). Need keskused toetavad ja kooskõlastavad ettevõtete jaoks täiendavalt välja töötatud poliitikat, kus kesksel kohal on teadus- ja arendustegevus. Sloveenia hiljutise klastritealgatusega on juba saadud lootustandvaid tulemusi: 2004. aastal töötas seal 18 asjaomast asutust, mis toetasid 350 ettevõtte ja 40 haridus/teadusasutuse vahelist koostööd. Leedu valitsus tegeleb tehnoloogiainstituudi loomisega, mis peaks abistama ettevõtlust teadusuuringute, tehnoloogilise arendustöö ja innovatsiooniga.

Iirimaa on võtnud meetmeid riiklike teadusuuringute tulemustega kauplemise edendamiseks, litsentseerides neid erasektori jaoks ning aidates teadlastel oma ideid turustatavaks muuta ning neid müüa.

Itaalia kõrvaldab puudusi intellektuaalomandi õiguste valdkonnas, kasutades selleks meetmete komplekti, mis aitab parandada ettevõtete patenteerimisoskust ja vähendab patenteerimiskulusid. Saksamaal arendatakse ja laiendatakse patendibüroosid. Belgia föderaalvalitsus, Euroopa Patendiamet, uurimiskeskused ja ülikoolid teevad koostööd algatuse raames, millega toetatakse väikese ja keskmise suurusega ettevõtteid intellektuaalomandi õiguste süsteemi kasutamisel. Läti on välja töötanud avaliku sektori toetuskava intellektuaalomandi õiguste kaitseks ja jõustamiseks ning äriühingute teadlikkuse tõstmiseks.

Ettevõtluskeskkonna ja turgude toimimise parandamine

Läti on ilmutanud tugevat poliitilist tahet ühenduse õigusaktide rakendamiseks, toetades siseturudirektiivide õigeaegset ja korrektset ülevõtmist konkreetsete eesmärkide ja tähtaegade määramisega. Iirimaa on tugevdanud ühenduse direktiivide rakendamise seireks kasutatavaid siseriiklikke menetlusi. Õigusaktide keerulisemaks muutmise vältimiseks on mitmed liikmesriigid tungivalt soovitanud mitte lisada uusi sätteid ühenduse direktiivide rakendamisel (Austria, Holland). Et tagada õigeaegne rakendamine, on mõned liikmesriigid võtnud kasutusele kiirmenetluse (Itaalia, Prantsusmaa).

Paljud liikmesriigid on teinud suuri edusamme e-halduses, kasutades seda ettevõtluse täisteeninduskeskuste loomisel ja kodanike küsitlemisel (Belgia, Eesti, Soome, Prantsusmaa, Iirimaa, Itaalia, Poola, Portugal). See vähendab paberitööd ja säästab oluliselt aega. Taanis, Prantsusmaal, Hollandis, Itaalias ja Soomes saab ettevõtte asutada vähem kui ühe nädala jooksul. Esimese töötaja töölevõtmiseks on Leedus vaja sooritada vaid üks toiming; Ühendkuningriigis, Rootsis ja Iirimaa on selleks vaja kahte toimingut.

Paljud liikmesriigid (Austria, Belgia, Küpros, Tšehhi Vabariik, Taani, Eesti, Prantsusmaa, Saksamaa, Leedu, Luksemburg, Holland, Portugal, Sloveenia, Ühendkuningriik) analüüsivad või kavatsesid analüüsida õigusaktide rakendamisest tulenevaid halduskulusid. Paljud neist kasutavad esialgselt Hollandis välja töötatud kulude standardmudeli eri variante, mis on andnud ka inspiratsiooni EÜ ühise metoodika põhiaspektide väljatöötamiseks; selle metoodika esitas komisjon nõukogule ja liikmesriikidele 2005. aasta oktoobris. Viis riiki (Tšehhi Vabariik, Taani, Holland, Rootsi ja Ühendkuningriik) on püstitanud kvantitatiivsed eesmärgid halduskulude vähendamise osas (20–25%-line vähendamine aastaks 2010).

Kaheksa liikmesriiki (Austria, Eesti, Saksamaa, Itaalia, Poola, Sloveenia, Hispaania ja Ühendkuningriik) kavatsesid käivitada lihtsustamiskavad, neli liikmesriiki (Taani, Iirimaa, Luksemburg, Rootsi) on seda juba teinud. Kõige olulisemaks on peetud nende õigusaktide parandamist, mis hõlmavad makse, auditit ja fiskaalmeetmeid, ettevõtete asutamist, maksejõuetust ning töö- ja tarbijakaitset.

Paljud riigid, sealhulgas Iirimaa ja Holland, on kaotanud vabakutseliste turulepääsu eripiirangud finantsteenuste- ja energiaturgude puhul. Slovakkia tuvastab praegu oma energiavarustuse turu avamise tõkkeid ning kavatses ette näha meetmed nende kõrvaldamiseks. Ta on astunud ka samme konkurentsi parandamiseks finantsteenuste alal. Ühendkuningriik tahab rakendada õigusalaste teenuste konkurentsi edendavaid meetmeid. Eesti kavatses kasutusele võtta ennetava konkurentsipoliitika, kasutades selleks valdkonnaanalüüsi ja teadlikkuse tõstmist konkurentsiõiguse vallas. Taanis toimub siseriiklike eeskirjade sõelumine, et vabaneda imporditõketest ja takistustest riiki suunatud investeeringutele (Siseturu töörihm).

Küpros kavatses hinnata kõiki juba olemasolevaid ja uusi abiskeeme, kontrollides, kas nendest on piisavalt kasu, et tulla toime ebaõnnestumistega turul. Soome vaatab läbi oma subsiidiumide poliitika eesmärgiga vähendada selle kogumahtu ja tagada, et abi ei moonuta konkurentsi.

Slovakkia on teinud algatuse luua Kesk-Euroopa Väärtpaberibörs, et korvata väärtpaberituru puudumist nii enda kui naaberriikide jaoks. Osalema on kutsutud Ungarit ja Tšehhi Vabariiki. Slovakkia siseturg on liiga väike hästi toimiva likviidse väärtpaberituru jaoks ja koostöö teiste riikidega on seetõttu vajalik.

Portugal on koostanud mitu kava äriettevõtete rahvusvaheliseks muutmise toetuseks. Ta rakendab ka tööstuse üleminekute ja ümberkorralduste kiirendamise erikava.

Leedu kavatseb korraldada edukate äriettevõtete tutvustus- ja reklaamikampaaniaid, et ettevõtluse mainet avalikkuse silmis tõsta. Ühendkuningriik pakub koolides kõikidele 14–16aastastele õpilastele viiepäevast ettevõtluskursust. Hispaania kavatseb käsitleda kartust saada häbimärgistatud ebaõnnestumise puhul, andes kooli kõikidel tasanditel õpilastele võimaluse omandada teadmisi ettevõtluse väärtuse ja ettevõtluses ebaõnnestumise kohta.

Mitmed riigid on teinud huvitavaid algatusi parandamaks väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete juurdepääsu kapitalile, näiteks Tšehhi programm KAPITAL, Soome pakett PreSeed ja Ühendkuningriigi ettevõtluse kapitalifondid. Taani kavatseb hakata tegema maksusoodustusi kasvavatele ettevõtetele. Ettevõtte hakkab saama maksusoodustust pärast seda, kui on esimest korda kasumit on saanud, ning toetus kestab kolm aastat.

Tööhõive, rahanduse jätkusuutlikkus ja demograafia

Terve rida liikmesriike on parandanud oma riigi rahanduse kvaliteeti, pidades silmas majandusliku potentsiaali tõstmist pika aja jooksul ning arvestades ka siseriiklikke prioriteete. Näiteks Taani, Ühendkuningriik, Iirimaa ja Soome on oluliselt suurendanud kulutusi haridusele, pidades silmas tööjõu tootlikkuse ja tööhõive tõstmist.

Mitmed liikmesriigid on parandanud oma pensionisüsteemide jätkusuutlikkust. Belgia, Hispaania, Prantsusmaa, Austria, Portugal ja Soome on tugevdanud seoseid sissemaksete ja saadava kasu vahel, muutes näiteks pensionile mineku puhul töötatud aastate arvu pensionile mineku east olulisemaks kriteeriumiks või võimaldades varasemat või hilisemat pensionile jäämist, soodustusi vastavalt korregeerides.

Osa uusi liikmesriike (Eesti, Läti, Leedu, Poola, Ungari ja Slovakkia) on jaganud pensionisüsteemide riske, lülitades osa riiklikust sotsiaalkindlustuspensionist eraallikast rahastatavatesse skeemidesse. Rootsi, Itaalia, Läti ja Poola skeemides on pensionisoodustused otseselt seotud tööea jooksul tehtud sissemaksetega ning sõltuvad ka keskmisest eeldatavast elueast pensionile jäämisel. Prantsusmaa on otsustanud suurendada täispensioni saamiseks vajalike tööaastate arvu kooskõlas keskmise eeldatava eluea pikenemisega. Saksamaa on riikliku pensioniskeemi indekseerimiseks kasutusele võtnud jätkusuutlikkusteguri, muutes indekseerimise sõltuvaks töötajate ja pensionäride suhtest. Nimetatud muudatused on parandanud pensioniskeemide jätkusuutlikkust, kuigi ei ole suudetud toime tulla kõikide vananeva rahvastiku ees seisvate probleemidega.

On liikmesriike, kus pensionireform on aidanud oluliselt tõsta vanemate inimeste tööhõivet 2000. aastast alates. Soome on näiteks suurendanud oluliselt oma vanemate inimeste tööhõive määra (35%-lt 1995. aastal 50,9%-le 2005. aastal) pensionisüsteemis tehtud muudatuste ja sihtotstarbelise koolituse abil, pöörates samuti suuremat tähelepanu vanemate töötajate heaolule töökohtadel ning subsideerides madalapalgalisi töökohti.

Iiri programm Skill-nets lihtsustab ettevõtete juurdepääsu paindlikule, uuenduslikule ja tulusale koolitusele. Algatus on aidanud ajakohastada umbes 30 000 töötaja kutseoskusi. Eesti kavatseb reformida kutsekoolitust ja Luksemburg tahab juurutada mitteformaalse õppe tunnustamise süsteemi.

Austria eesmärk on 5000 madalapalgalise töökoha täitmine (paljudel juhtudel on tegemist osalise tööajaga). Uue süsteemi (Kombi-Lohn) kohaselt premeeritakse nii töötajat kui tööandjat, kui vaba töökoht täidetakse. Sihtrühma kuuluvad üle kuue kuu töötud olnud noored ja vanemad töötajad, kes on töötud olnud rohkem kui üks aasta.

Holland on võtnud konkreetseid meetmeid, et ergutada töötajaid jagama oma elutsükli ulatuses ühtlasemalt tööd, hooldustegevust ja õppimist. Uus vabatahtlik kogumisskeem võimaldab töötajatel säästa ühe protsendi töötasust, et katta töölt hoolduspuhkuse, õppimise või mõne muu toimingu tõttu eemal oldud perioode. Kogumist toetatakse rahaliselt.

Slovakkia püüab parandada noorte perede töö- ja eraelu tasakaalu. Koolide ja lasteaedade lahtiolekuajad pikenevad. Riik toetab uute päevakodude loomist väikelastele, muudab lihtsamaks osalise tööajaga töötamise ning on alustanud individuaalsete toetuskavade koostamist naistele, kes naasevad pärast sünnitus/lapsehoolduspuhkust tööturule.

Kreekas kujundatakse uue seaduse abil ümber elukestva õppe süsteemi. Siseriiklikke jõupingutusi hakkab kooskõlastama komitee, mille ülesannete hulka kuulub ettevõtlushariduse toetamine, heade tavade rakendamine ja tõrjutusega tegelemine.

Energia ja keskkonnatehnoloogiad

Põhjamaad on juba loonud elektri ostu ja müügi integreeritud turu. Täiendavad sidemed Hollandi ja Norra, Soome ja Eesti ning Taani ja Rootsi vahel lihtsustavad kauplemist ning toetavad energia tootmist sellistest alternatiivsetest allikatest nagu vesi ja tuul, vähendades seega kahjulikke heitmeid.

Austria, Tšehhi Vabariik, Küpros, Malta ja Ühendkuningriik astuvad samme, et kasutada riigihankeid tõukejõuna keskkonnatehnoloogiate edendamisel ja energiakasutuse tõhustamisel. Saksamaa on teinud algatuse energia kokkuhoidmiseks ehitistes ning on sellega seoses käivitanud suure renoveerimiskava. Küpros on välja töötanud konkreetse plaani ja ajakava keskkonnale kahjulike subsidiumide läbivaatamiseks, muutmiseks või tühistamiseks.

Rootsi kavatseb aastaks 2020 kaotada sõltuvuse fossiilkütustest. Selleks hakatakse Rootsis kohaldama rohelisi makse, toetatakse tuuleenergiat ja rohelist elektri sertifikaati. See sertifikaat kohustab ostma teatud osa tarbitavast energiast taastuvate energiaallikate toodetud energia näol. Taanis ja Rootsis on keskkonnamaksude osakaal riigituludes juba praegu kõrge ning seda kavatakse veelgi suurendada.. Eesti käivitas käesoleval aastal julge keskkonnamaksureformi maksukoorma siirdamiseks töölt tarbimisele ning saastamisele, edendades seeläbi loodusvarade säästvat kasutamist.

Saksamaal, Hispaanias ja Taanis on tuuleenergia toetamise siseriiklik ja piirkondlik poliitika tulemusi andnud. Saksamaa arvele langeb üle ühe kolmandiku maailma tuuleenergeetika võimsusest ja Hispaanias toodetakse tuule abil 6,5% elektrienergiast. Taanis on tuulejõuseadmete tootmine andnud suurt majanduslikku tulu. See tööstusharu on kasvanud kõikidest teistest majandussektoritest kiiremini ning praegu domineerivad maailmaturul Taani turbiinid. See tööstusharu annab Taanis tööd rohkem kui 20 000 inimesele. Ühendkuningriik peab naftatarnijatega läbirääkimisi biokütuste osakaalu suurendamise üle mootoribensiinis.